

DET KONGELIGE
UTENRIKSDEPARTEMENT

Prop. 47 LS

(2018–2019)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak og stortingsvedtak)

Lov om en overgangsperiode ved
Storbritannias uttreden av EU og samtykke til
å avgi en erklæring om at Norge aksepterer en
overgangsperiode for Norges avtaler med EU

Innhold

1	Proposisjonens hovedinnhold	5	6	Nærmere om utkastet til lov og de enkelte lovbestemmelser	22
2	Bakgrunnen for lovforslaget	7	6.1	Bakgrunn	22
2.1	Storbritannias uttreden av EU	7	6.2	Gjeldende rett	22
2.2	Nærmere om utmeldingsavtalen mellom EU og Storbritannia	7	6.3	Forslaget i høringsnotatet	23
2.3	Utmeldingsavtalens regulering av overgangsperioden	8	6.4	Høringsinstansenes syn	23
2.4	Omfanget av Norges avtaler som berøres av overgangsperioden	8	6.5	Departementets vurdering	23
3	Særlig om øvrige forberedelser på norsk side forut for Storbritannias uttreden av EU	9	6.5.1	Én generell lov om overgangsperioden	24
3.1	Forberedelser for det tilfelle at Storbritannia trer ut av EU med en avtale	9	6.5.2	Andre bestemmelser som knytter rettsvirkninger til EØS	24
3.1.1	Avtale mellom EØS/EFTA-statene og Storbritannia om borgernes rettigheter og utfasingsbestemmelser	9	6.5.3	Overgangsperiodens lengde og ikrafttredelse av loven	24
3.1.2	Utfasingsbestemmelser etter utløpet av overgangsperioden	9	7	Utkast til norsk erklæring om overgangsperioden	26
3.2	Forberedelser for det tilfelle at Storbritannia trer ut av EU uten en avtale	9	8	Økonomiske og administrative konsekvenser	27
4	Høringen	11	9	Merknader til de enkelte bestemmelsene i lovforslaget ...	28
5	Folkerettslig grunnlag for overgangsperioden for Norges avtaler med EU	17	A Forslag til lov om en overgangsperiode ved Storbritannias uttreden av EU	30	
5.1	Nærmere om utmeldingsavtalens regulering av overgangsperioden	17	B Forslag til vedtak om samtykke til å avgi en erklæring om at Norge aksepterer en overgangsperiode for Norges avtaler med EU	30	
5.2	Generelt om videreføringsavtaler	18	Vedlegg		
5.3	Utkast til note fra EU om Storbritannias deltakelse i EUs avtaler med tredjestater i overgangsperioden	18	1	Utkast til følgebrev og verbalnote om avtalen om Det forente kongerike Storbritannia og Nord-Irlands uttreden av Den europeiske union og Det europeiske atomenergifellesskap	31
5.4	Regulering av overgangsperioden i forhold til Norge	19	2	Utkast til verbalnote med erklæring fra Norge om overgangsperioden i forbindelse med Det forente kongerike Storbritannia og Nord-Irlands uttreden av Den europeiske union og Det europeiske atomenergifellesskap	34
5.5	Særlig om anvendelse av EØS-avtalen på Storbritannia i overgangsperioden	20	3	Norges avtaler med EU som blir berørt av Storbritannias uttreden av EU	37

DET KONGELIGE
UTENRIKSDEPARTEMENT

Prop. 47 LS

(2018–2019)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak og stortingsvedtak)

Lov om en overgangsperiode ved Storbritannias uttreden av EU og samtykke til å avgi en erklæring om at Norge aksepterer en overgangsperiode for Norges avtaler med EU

*Tilråding fra Utenriksdepartementet 1. mars 2019,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Solberg)*

1 Proposisjonens hovedinnhold

I denne proposisjonen foreslås det en lov om gjennomføring i norsk rett av en overgangsperiode i forbindelse med at Det forente kongerike Storbritannia og Nord-Irland (heretter Storbritannia) trer ut av Den europeiske union (heretter EU). Overgangsperioden kommer som en konsekvens av den overgangsperiode som EU og Storbritannia har fremforhandlet seg imellom, i avtalen om Storbritannias utmelding av EU (utmeldingsavtalen). I tillegg bes det om Stortingets samtykke til å avgi en erklæring om at Norge aksepterer overgangsperioden for Norges avtaler med EU.

Den britiske regjeringen underrettet EU formelt 29. mars 2017 om at Storbritannia ønsker å tre ut av EU. Storbritannias uttreden av EU berører et betydelig antall folkerettslige avtaler. For Norges vedkommende omfatter det EØS-avtalen, Schengen-samarbeidet, fiskeriavtaler, en rekke andre bilaterale avtaler og EFTA-avtaler Norge

har inngått med EU, samt en rekke multilaterale avtaler hvor Storbritannia er bundet i kraft av å være medlem av EU. EU har inngått bilaterale eller multilaterale avtaler med stort sett samtlige stater i verden, slik at Storbritannias uttreden berører de aller fleste stater og over tusen avtaler.

I november 2018 ble Storbritannia og EU enige om en utmeldingsavtale som regulerer forhold som er nødvendige for å gjennomføre Storbritannias uttreden av EU og Euratom, samt etablerer en overgangsperiode fra 30. mars 2019 og frem til 31. desember 2020. I denne perioden skal Storbritannia i all hovedsak være bundet overfor EU til å etterleve unionsretten (EU-retten). Dette omfatter også forpliktelser som følger av alle folkerettslige avtaler Storbritannia nå er bundet av gjennom sitt EU-medlemskap. Det innebærer blant annet at EU dermed vil behandle Storbritannia som om den britiske stat fortsatt er omfattet av bestemmelsene i

Lov om en overgangsperiode ved Storbritannias uttreden av EU og samtykke til å avgi en erklæring om at Norge aksepterer en overgangsperiode for Norges avtaler med EU

EØS-avtalen, og Storbritannia vil være bundet av EØS-avtalens forpliktelser overfor EU. Løsningen EU og Storbritannia har blitt enige om, med en overgangsperiode for å skape en form for utfasing av EU-medlemskapet, der en medlemsstat fortsetter å være bundet av unionsretten – herunder av forpliktelser i avtaler med tredjestater – selv om medlemskapet formelt er opphørt, er uten presedens.

Utmeldingsavtalen gjelder bare mellom Storbritannia og EU. For Norge er det viktig at bestemmelsene i EØS-avtalen, Schengen-samarbeidet og andre relevante avtaler gjelder i Norges forhold til Storbritannia i en eventuell overgangsperiode på samme måte som i forholdet til EU. Norske myndigheter har uttalt, både overfor EU og Storbritannia, at de vil medvirke til at denne overgangsperioden også skal gjelde for Norges avtaler med EU. Ettersom Norge ikke er part i utmeldingsavtalen, må overgangsperioden nedfelles i et folkerettslig instrument som gjelder for Norge, og den må gjennomføres i norsk rett.

EU og Storbritannia legger opp til en forenklet modell for å skape et folkerettslig grunnlag for videreføring av Storbritannias deltakelse i alle avtaler EU har med tredjestater i en overgangsperiode, uten at det inngås formelle folkerettslig bindende avtaler med tredjestatene om dette. Europakommisjonen (heretter Kommisjonen) har publisert utkast til en diplomatisk note med informasjon om overgangsperioden som er forutsatt overlevert til alle berørte tredjestater og de internasjonale organisasjoner som EU er medlem av, etter undertegning av utmeldingsavtalen. Overleveringen vil skje på vegne av EU og dens medlemsstater, inkludert Storbritannia, som fortsatt er EU-medlem på dette tidspunktet. Det foreslås at Norge besvarer EUs note med en erklæring i form av en diplomatisk note der Norge aksepterer at Storbritannia fortsatt skal behandles som om den britiske stat er EU-medlem, i overgangsperioden, for alle avtalene Norge har med EU.

Erklæringen vil binde Norge folkerettslig. For at overgangsperioden også skal få virkning i norsk rett, må den gjennomføres nasjonalt. Den er foreslått gjennomført i en generell bestemmelse i en ny lov. Forslaget innebærer at bestemmelser i lov, stortingsvedtak og forskrift som knytter rettsvirkninger til en tilknytning til EØS, i en angitt periode skal anvendes som om Storbritannia fortsatt er medlem av EU, selv om den britiske stat formelt har trådt ut. I den grad andre av Norges avtaler med EU er gjennomført i norsk rett, skal referanser til EU i overgangsperioden forstås som fortsatt å omfatte Storbritannia. Loven vil sikre at britiske borgere og øvrige rettssubjekter i overgangsperio-

den vil behandles som om Storbritannia fortsatt er medlem av EU. Lovforslaget har vært på høring. Ingen av høringsinstansene var imot en gjennomføring av overgangsperioden i Norge.

Gjennomføring av erklæringen om overgangsperioden krever lovendring, og erklæringen antas å være en sak av særlig stor viktighet. Stortingets samtykke til avgivelse av erklæringen er derfor nødvendig i medhold av Grunnloven § 26 annet ledd. EUs erklæring er ennå ikke avgitt, og Norges erklæring avgis først når EUs erklæring er mottatt. For ikke å forsinke ikrafttredelse, og gitt den øvrige usikkerheten som knytter seg til hvordan Storbritannias uttreden av EU rent faktisk vil skje, bes det om Stortingets forhåndssamtykke til å avgi en slik erklæring. Det er ikke forventet vesentlige endringer i utkastet til EUs note eller utkastet til Norges svarnote. Skulle EUs erklæring og Norges svarnote fravike vesentlig fra de fremlagte, vil saken bli forelagt Stortinget på nytt.

Det er foreløpig ikke avklart om Storbritannia forlater EU med eller uten en avtale. Overgangsperioden vil bare bli aktuell dersom Storbritannia trer ut av EU *med* en avtale. Av hensyn til den korte tiden som står til rådighet frem mot 29. mars 2019 fremmes proposisjonen for Stortinget nå, selv om situasjonen på britisk side fortsatt er uklar. Det foreslås at loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Trer Storbritannia ut av EU uten en utmeldingsavtale, vil loven ikke settes i kraft.

Det gjøres nærmere rede for bakgrunnen for lovforslaget i punkt 2. I punkt 3 gis det en kortfattet oversikt over øvrige forberedelser på norsk side forut for Storbritannias uttreden av EU. I punkt 4 omtales høringen av lovforslaget, mens det folkerettslige grunnlaget for overgangsperioden er nærmere beskrevet i punkt 5. I punkt 6 presenteres forslaget til lov om overgangsperiode, mens det gjøres nærmere rede for innholdet i Norges erklæring om overgangsperioden i punkt 7. De økonomiske og administrative konsekvensene behandles i punkt 8. Merknader til de enkelte bestemmelsene i lovforslaget behandles i punkt 9.

Utkast til erklæring fra EU og utkast til norsk erklæring til EU om overgangsperioden i engelsk originaltekst og i foreløpig uoffisiell norsk oversettelse følger som trykte vedlegg til proposisjonen (Vedlegg 1 og 2).

En oversikt, utarbeidet av Utenriksdepartementet, over de bilaterale avtalene og enkelte avtaler inngått i en EFTA-kontekst som blir berørt av overgangsperioden, følger som trykt vedlegg til proposisjonen (Vedlegg 3).

2 Bakgrunnen for lovforslaget

2.1 Storbritannias uttreden av EU

Den britiske regjeringen underrettet EU formelt 29. mars 2017 om at Storbritannia ønsker å tre ut av EU. Dette var et resultat av folkeavstemningen om fortsatt britisk medlemskap i EU avholdt 23. juni 2016, hvor et flertall i det britiske folket stemte for å forlate unionen. I henhold til traktaten om Den europeiske union (TEU) artikkel 50 har partene to år på seg til å bli enige om vilkårene for uttreden. Det betyr at Storbritannia forlater EU 29. mars 2019 klokken 23 britisk tid (midnatt norsk tid), med mindre partene i fellesskap blir enige om å forlenge forhandlingsperioden. Fra dette tidspunktet er Storbritannia ikke lenger part i traktaten om Den europeiske union (TEU), traktaten om Den europeiske unions virkemåte (TEUV) og Euratomtraktaten, som er de tre traktatene som danner grunnlaget for EU-medlemskapet.

2.2 Nærmere om utmeldingsavtalen mellom EU og Storbritannia

Den 14. november 2018 ble Storbritannia og EU enige om en utmeldingsavtale¹ som regulerer forhold som er nødvendige for å gjennomføre Storbritannias uttreden av EU og Euratom, samt etablerer en overgangsperiode fra 30. mars 2019 og frem til 31. desember 2020. Den britiske regjeringen stilte seg bak avtaleutkastet, og på det ekstraordinære EU-toppmøtet 25. november 2018 ble avtaleutkastet godkjent av EUs medlemsstater. Avtalen omfatter det økonomiske oppgjøret, videreføring av rettigheter for unionsborgere og britiske borgere som har benyttet seg av retten til fri bevegelse, regler om trygdekoordinering for unionsborgere og britiske borgere som har opptjent trygderettigheter, og bestemmelser om utfasing av Storbritannia fra

en rekke pågående prosesser og samarbeid mellom avtalepartene. I tillegg inneholder den flere protokoller og vedlegg, hvorav den viktigste er en protokoll om grensen mellom Irland og Nord-Irland, med en tilbakefallsløsning («the backstop») basert på et felles tollområde dersom en ny handelsavtale ikke er på plass ved utløpet av en overgangsperiode.

I tillegg til selve utmeldingsavtalen er det også fremforhandlet en politisk erklæring² som nedfeller partenes intensjoner med hensyn til forhandlingene om det fremtidige avtalemessige forholdet mellom EU og Storbritannia. Slike forhandlinger vil etter planen starte umiddelbart etter uttreden.

Pakken med utmeldingsavtalen og den politiske erklæringen ble nedstemt med et stort flertall i det britiske underhuset 15. januar 2019. Videre stemte et flertall i Underhuset 29. januar 2019 for å gjenåpne forhandlingene med EU med sikte på å erstatte løsningen for grensen i Irland med en annen løsning. Det er foreløpig usikkerhet knyttet til prosessen videre i det britiske underhuset.

Norge må fortsatt være forberedt på flere mulige utfall, både en britisk uttreden med og en uttreden uten en utmeldingsavtale. Hvorvidt den fremforhandlede utmeldingsavtalen i en eller annen form vil bli undertegnet før 29. mars 2019 og tre i kraft fra 30. mars 2019, eventuelt på et senere tidspunkt, er foreløpig usikkert. Slik forholdene fremstår i dag kan det ikke utelukkes at Storbritannia går ut av EU uten en avtale 29. mars 2019.

Det legges imidlertid til grunn at dersom det blir en ordnet uttreden av EU for Storbritannia, vil utmeldingsavtalen mellom EU og Storbritannia inkludere en overgangsperiode i tråd med det utkastet som nå foreligger. Den foreslåtte loven

¹ Utkastet til utmeldingsavtale («Draft Agreement on the withdrawal of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland from the European Union and the European Atomic Energy Community») ble publisert den 24. november. Se: https://www.consilium.europa.eu/media/37095/draft_withdrawal_agreement_incl_art132.pdf

² Et utkast til politisk erklæring om rammeverket for Storbritannias fremtidige forhold til EU («Political declaration setting out the framework for the future relationship between the European Union and the United Kingdom») ble publisert den 22. november 2018. Se: <https://www.consilium.europa.eu/media/37059/20181121-cover-political-declaration.pdf>

sikrer gjennomføringen av en slik overgangsperiode i norsk rett.

2.3 Utmeldingsavtalens regulering av overgangsperioden

Når Storbritannia opphører å være EU-medlem, opphører staten også formelt å være part i EØS-avtalen³ og i øvrige avtaler Storbritannia er bundet av i dag i kraft av å være EU-medlem.

Utmeldingsavtalen inneholder en overgangsperiode som innebærer at Storbritannia skal behandles «som om» Storbritannia fortsatt er EU-medlem i relasjon til alle EUs folkerettslige avtaler i denne perioden. Denne enigheten mellom EU og Storbritannia er nedfelt i del IV av utmeldingsavtalen. Se nærmere omtale under punkt 5.1.

2.4 Omfanget av Norges avtaler som berøres av overgangsperioden

---

Overgangsperioden vil berøre en lang rekke avtaler Norge har med EU, og som potensielt kan få anvendelse overfor Storbritannia i overgangsperioden.

I henhold til Norges traktatregister på Lovdata har Norge pr. 21. februar 2019 om lag 100 avtaler

³ Ettersom EUs kompetanse til å inngå EØS-avtalen ble ansett for å være delt med medlemsstatene, har både EU og Storbritannia undertegnet og ratifisert avtalen. EØS-avtalen forutsetter medlemskap enten i EU eller i EFTA. Ved uttreden av EU vil denne forutsetningen ikke lenger være oppfylt for Storbritannia. Storbritannia vil dermed opphøre å være part i EØS-avtalen selv om meddelelse om uttreden etter EØS-avtalen artikkel 127 ikke er gitt.

med EU. Dette tallet inkluderer bilaterale avtaler og enkelte avtaler som er inngått i en EFTA-kontekst, men ikke multilaterale avtaler. Se oversikt i vedlegg 3. Norges traktatregister har ikke separat registrering på EU som part i multilaterale avtaler. EUs traktatregister lister 136 multilaterale avtaler hvor EU og Norge er part, hvorav også noen avtaler med EFTA-stater er klassifisert som multilaterale. I noen tilfeller er også Storbritannia part i slike multilaterale avtaler ved siden av EU, men hvor det er uklart om Storbritannias partsstilling gjelder for Det forente kongerike eller for Storbritannias oversjøiske land og territorier som ikke er omfattet av EU-medlemskapet. Tallene over er ikke helt presise, da enkelte avtaler etter sitt innhold kan være utdaterte, men gir en viss indikasjon på antallet avtaler som omfattes.

Den klart mest betydningsfulle avtalen Norge har med EU, er EØS-avtalen. Over 12 300 rettsakter er innlemmet i EØS-avtalen, hvorav ca. 6 000 rettsakter er i kraft i dag. Både hoveddelen av avtalen og disse rettsaktene er gjennomført i norsk rett og har medført at store deler av lovverket er tett integrert med EØS-avtalen. Hver enkelt beslutning i EØS-komiteen om å innlemme nye rettsakter i EØS-avtalen innebærer at det inngås en ny folkerettslig bindende avtale mellom Norge og de øvrige to EØS/EFTA-statene og EU. Den 31. desember 2018 utgjorde det totale antallet EØS-komiteebeslutninger 4 341. Tilsvarende er eksempelvis hver beslutning om innlemmelse av nye rettsakter under Schengen-avtalen å regne som en folkerettslig bindende avtale. Disse tallene kommer i tillegg til tallene for bilaterale og multilaterale avtaler nevnt ovenfor.

3 Særlig om øvrige forberedelser på norsk side forut for Storbritannias uttreden av EU

3.1 Forberedelser for det tilfelle at Storbritannia trer ut av EU med en avtale

---

Som nevnt innledningsvis er det er foreløpig ikke avklart om Storbritannia forlater EU med eller uten en avtale. Regjeringen har derfor gjort forberedelser for å ta høyde for både det tilfelle at Storbritannia trer ut av EU med en utmeldingsavtale og for det tilfelle at Storbritannia vil tre ut uten en utmeldingsavtale. Herværende proposisjon omhandler gjennomføring i Norge av overgangsperioden, som bare vil bli aktuell dersom Storbritannia trer ut av EU *med* en avtale. Øvrige forberedelser vil for oversiktens skyld likevel bli kort omtalt i det følgende.

3.1.1 Avtale mellom EØS/EFTA-statene og Storbritannia om borgernes rettigheter og utfasingsbestemmelser

Parallelt med forhandlingsprosessen mellom EU og Storbritannia om en utmeldingsavtale, har Norge sammen med Island og Liechtenstein forhandlet med Storbritannia om en avtale. Formålet med avtalen er å sikre at EØS/EFTA-statene får mest mulig like vilkår som EUs medlemsstater får, i medhold av utmeldingsavtalen. Dette gjelder både med hensyn til de utfasingsbestemmelsene (etter overgangsperioden) som er av relevans særlig for en utfasing av Storbritannia fra EØS-samarbeidet, og bestemmelser om videreføring av borgernes rettigheter etter utmeldingen. Det vises til punkt 2.2. for nærmere omtale av utmeldingsavtalen.

Avtalen mellom EØS/EFTA-statene og Storbritannia ble parafert i London 30. november 2018 og kongelig resolusjon om undertegning ble fremmet i statsråd 20. desember 2018. Undertegning og ikrafttredelse av denne avtalen forutsetter at utmeldingsavtalen mellom EU og Storbritannia undertegnes og trer i kraft. Hvis avtalen mellom EØS/EFTA-statene og Storbritannia blir undertegnet, vil det fremmes en Prop. LS med anmodning om Stortingets samtykke til å ratifisere den

fremforhandlede avtalen, samt forslag til gjennomføringslovgivning.

3.1.2 Utfasingsbestemmelser etter utløpet av overgangsperioden

Den ovennevnte avtalen mellom EØS/EFTA-statene og Storbritannia har enkelte bestemmelser som regulerer Storbritannias utfasing fra EØS-forpliktelser mv. som kan få anvendelse en kort periode etter utløpet av overgangsperioden.

Hvis det blir en overgangsperiode kan det ikke utelukkes at det vil oppstå en rekke hittil uforutsette behov for utfasing også av andre bestemmelser, i den grad de gjelder prosesser som er igangsatt før utløpet av overgangsperioden, men som ikke ferdigstilles før etter utløpet. For et slikt tilfelle vil Regjeringen ved en senere anledning fremme forslag om en generell forskriftshjemmel som gir Kongen kompetanse til å fastsette forskrifter for å ta høyde for ulike situasjoner som måtte oppstå.

3.2 Forberedelser for det tilfelle at Storbritannia trer ut av EU uten en avtale

---

For det tilfelle at Storbritannia trer ut av EU *uten* en avtale, vil utmeldingsavtalen mellom EU og Storbritannia naturlig nok ikke tre i kraft. For et slikt utfall vises det til Prop. 45 LS (2018–2019) Lov om overgangsregler mv. ved Storbritannias uttreden fra Den europeiske union og samtykke til inngåelse av avtale om ordninger for borgernes rettigheter mellom EØS/EFTA-statene og Storbritannia som følge av Storbritannias uttreden fra Den europeiske union og EØS-avtalen.

Lovforslaget innebærer at det fastsettes en forskriftshjemmel som vil kunne dekke behovet for endringer i lovverket ved en britisk uttreden fra EU uten en avtale.

Videre bes det i proposisjonen om Stortingets samtykke til inngåelse av en avtale med Storbritannia om videreføring av borgernes rettig-

Lov om en overgangsperiode ved Storbritannias uttreden av EU og samtykke til å avgi en erklæring om at Norge aksepterer en overgangsperiode for Norges avtaler med EU

heter. Avtalen er i all hovedsak lik kapittelet om borgernes rettigheter i den avtalen som er fremforhandlet for en ordnet uttreden, jf. omtalen i punkt 3.1.1 over.

Norge og Storbritannia har fremforhandlet en bilateral luftfartsavtale som vil sikre videreføring av dagens rettigheter til flytrafikk. Avtalen vil ikke bli undertegnet før Storbritannia har trådt ut av EU, men i tråd med fast praksis på luftfartsområdet kan avtalen gis administrativ anvendelse før undertegning.

Videre er det fremforhandlet en bilateral vegtransportavtale med Storbritannia som sikrer markedsadgang for både gods- og passasjertransport, som forventes å bli undertegnet i mars 2019.

For handel med varer er det pågående forhandlinger om en midlertidig avtale. Målet er å sikre videreføring av eksisterende tollfrihet og import under kvoter. Også for maritim transport pågår det samtaler med britisk side. Disse forventes sluttført i mars 2019.

EU har utarbeidet flere beredskapsforordninger for å redusere negative virkninger ved et «no deal»-utfall. En del av disse vil få betydning for rettsaker som er innlemmet i EØS-avtalen og forordningene er til vurdering i EØS/EFTA-statene med hensyn til innlemmelse i EØS-avtalen. Det tas sikte på at eventuelle innlemmelser vil skje før 30. mars 2019.

4 Høringen

Justis- og beredskapsdepartementet sendte ut forslag til lov- og forskriftsendringer som følge av Storbritannias uttreden av EU på høring 4. oktober 2018. Fristen for å komme med innspill ble satt til 30. november 2018. Forslagene i høringsnotatet tok utgangspunkt i det publiserte avtaleutkastet mellom EU og Storbritannia og bygget på den forutsetning at det ble en utmeldingsavtale mellom Storbritannia og EU, samt at de relevante delene av denne avtalen skulle speiles i en egen avtale mellom EØS/EFTA-statene og Storbritannia. Det ble også forutsatt at avtalen mellom EU og Storbritannia ville inneholde en overgangsperiode, og at overgangsperioden ville bli gjeldende overfor Norge.

Utviklingen siden oktober 2018 har medført at det nå foreslås å fremme forslagene som ble sendt på høring i flere proposisjoner. Dersom Storbritannia trer ut av EU med en utmeldingsavtale, vil reguleringen av overgangsperioden følge av loven her. Justis- og beredskapsdepartementet vil fremme en separat lovproposisjon og samtykkeproposisjon for avtalen om videreføring av borgerne rettigheter mv. som er fremforhandlet med Storbritannia, jf. punkt 3.1.1.

Høringsnotatet ble sendt til følgende instanser:

Departementene

Høyesterett
Lagmannsrettene
Oslo tingrett
Oslo byfogdembete
Namsfogden i Oslo
Arbeidsretten
Domstoladministrasjonen

Arbeids- og velferdsdirektoratet – NAV
Arbeidstilsynet
Barneombudet
Brønnøysundregistrene
Datatilsynet
Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon (DSS)
Det nasjonale statsadvokatembetet

Direktoratet for arbeidstilsynet
Direktoratet for forvaltning og IKT (DIFI)
Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap
Direktoratet for økonomistyring (DFØ)
Finanstilsynet
Fiskeridirektoratet
Folkehelseinstituttet
Folketrygdfondet
Forbrukertilsynet
Generaladvokaten
Helsedirektoratet
Justiskomiteen på Stortinget
Klima- og forurensningsdirektoratet
Konkurransetilsynet
Kriminalomsorgsdirektoratet
KRIPOS
Landbruksdirektoratet
Landets regionale helseforetak
Likestillings- og diskrimineringsombudet
Mattilsynet
Medietilsynet
Miljødirektoratet
Nasjonal kommunikasjonsmyndighet (Nkom)
Nasjonal sikkerhetsmyndighet
Nasjonalbiblioteket
Nasjonalt folkehelseinstitutt
Pasient- og brukerombudene
Patentstyret
Politidirektoratet
Politidistriktene
Politiets sikkerhetstjeneste (PST)
Post- og teletilsynet
Posten Norge
Regjeringsadvokatembetet
Riksadvokatembetet
Riksarkivet
Samarbeidsutvalget for forlikråd og namsmenn
Sámediggi – Sametinget
Sekretariatet for konfliktrådene
Sjøfartsdirektoratet
Skattedirektoratet
Spesialenheten for politisaker
Statens helsetilsyn
Statens innkrevingssentral
Statens legemiddelverk
Statens lånekasse for utdanning

Lov om en overgangsperiode ved Storbritannias uttreden av EU og samtykke til å avgi en erklæring om at Norge aksepterer en overgangsperiode for Norges avtaler med EU

Statens seniorråd	Bokhandlerforeningen
Statens sivilrettsforvaltning	Bransjeforeningen for storkjøkkenleverandører
Statistisk sentralbyrå	Bransjerådet for naturmidler
Statsadvokatembetene	Bryggeri- og drikkevareforeningen
Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste (EOS-utvalget)	Bryn Aarflot
Stortingets ombudsmann for forvaltningen (Sivilombudsmannen)	Brønnbåteiernes forening
Sysselmannen på Svalbard	Business Software Alliance (BSA)
Tolldirektoratet	Cefor – The Nordic Association of Marine Insurers
Trykderetten	Civita
Utdanningsdirektoratet	Coop Norge Handel AS
Utlendingsdirektoratet (UDI)	Dagligvarehandelens Miljøforum (DMF)
Utlendingsnemnda (UNE)	Dagligvareleverandørenes forening
Økokrim	De nasjonale forskningsetiske komiteer
	De norske bokklubbene AS
Fylkeskommuner	Debio
Fylkesmenn	Den katolske kirke i Norge
Bergen kommune	Den nasjonale støttegruppen etter 22. juli hendelse
Kristiansand kommune	Den norske Aktuarforening
Oslo kommune	Den norske Alpakkaforening
Stavanger kommune	Den norske Atlanterhavskomite
Trondheim kommune	Den norske Dataforening
	Den norske Dommerforening
Abelia	Den norske emballasjeforening
ACAPO AS	Den norske Helsingforskomité
Aconto.no AS	Den norske jordmorforening
Advokatforeningen	Den norske legeforening
Akademikerne	Den norske Revisorforening
Aksjonærforeningen i Norge	Den norske tannlegeforening
Aktuar konsulenters Forum	Den Norske Veterinærforening
Alternativ til Vold	Design og arkitektur Norge
ALT-medlemmer	Det norske Menneskerettighetshuset
Ambita	Det norske skogselskap
American Express	Det Norske Travselskap
Amnesty International Norge	Det veterinærmedisinske rettsråd
Animalia	Dyrebeskyttelsen Norge
Apotekforeningen	Dyrevernalliansen
Arbeidsforskningsinstituttet AS	Eiendom Norge
Arbeidsgiverforeningen Spekter	Eiendomsmeglerforetakenes Forening (EFF)
Arbeidsmiljøsentret	Elektronikk Importør Foreningen v/advokat Ketil Brønner
Arcus-Gruppen AS	Emballasjekonvensjonens styre
Arena Senter for europaforskning	En Verden
Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo	Energibedriftenes landsforening (EBL)
Baker- og Konditorbransjens Landsforening	EnterCard Norge AS
Bama AS	Entreprise Europe Network
Bank Norwegian AS	Equinor
Bankenes sikringsfond	Europabevegelsen
Barnevakten	EVRY Norge AS
Bedriftsforbundet	Experian
Bilimportørenes Landsforening	Fagforbundet i Norge
Billedkunst opphavsrett i Norge (BONO)	Fagpressen
Biologisk-dynamisk Forening	Fagrådet
Bioteknologirådet	Fagus
Bluegarden	Farmasiforbundet

Lov om en overgangsperiode ved Storbritannias uttreden av EU og samtykke til å avgi en erklæring om at Norge aksepterer en overgangsperiode for Norges avtaler med EU

Fellesforbundet	Human-Etisk Forbund
Felleskjøpet Agri	Husbanken
FHL Fiskefôr	Huseiernes Landsforbund
Finans Norge	Håmsø Patentbyrå
Finansforbundet	ICJ Norge
Finansieringsselskapenes Forening	IKT-Norge
Finansklagenemnda	Import og eksportagenters forening
Finansmarkedsfondet	Inkassoklagenemnda
Finansnæringens autorisasjonsordninger	Innovasjon Norge
Fiskarlaget	Institutt for Forsvarsstudier
Fiskebåt	Institutt for fredsforskning (PRIO)
Fiskekjøpernes forening	Institutt for kriminologi og retts sosiologi
Fiskeri- og havbruksnæringens landsforening	Institutt for samfunnsforskning
Fiskernes Salgslag	Iper Direkte AS
Fiskesalgslagenes Samarbeidsråd	Juridisk rådgivning for kvinner (JURK)
Fond for lyd og bilde	Juss-Buss
Fond for utøvende kunstnere	Jussformidlingen i Bergen
FONO	Jusshjelpa i Midt-Norge
Forbruker Europa (ECC Norway)	Jusshjelpa i Nord-Norge
Forbrukeradvokaten	Kimen Såvarelaboratoriet AS
Forbrukerklageutvalget	Kjøleleverandørenes landsforening
Forbrukerrådet	Kjøtt- og fjørfebransjens Landsforbund (KLF)
Foreningen for norske IP-rådgivere (FONIP)	Klagenemnda for industrielle rettigheter
Forskerforbundet	Klagenemnda for offentlige anskaffelser (KOFA)
Forskningsstiftelsen FAFO	KLP – Kommunal Landspensjonskasse
Forsvarergruppen av 1977	Kommunalbanken
Forsvarets forskningsinstitutt	Kommunesektorens organisasjon (KS)
Framtiden i våre hender	(Kommunenes Sentralforbund)
Fremskrittspartiets Hovedorganisasjon	Kompetansesenter for kriminalitetsforebygging
Fridtjof Nansens Institutt	(Kfk)
Fritt Ord	Komplett Bank ASA
Frivillighet Norge	Konservesfabrikkenes Landsforening
Frukt- og grønnsaksgrossistenes servicekontor	KOORIMP
Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon	Kopinor
Gartnerhallen SA	Kosmetikkleverandørenes Forening
Gatejuristen – Kirkens Bymisjon	Kreativt Forum
GENO	Kreftforeningen
GenØk – Senter for biosikkerhet	KSL Matmerk
Gjeldsoffer-Alliansen (GOA)	Kulturrådet
GRAFILL	KUN senter for kunnskap og likestilling
Graminor AS	Kyllingprodusentenes Landslag
Greenpeace	Kystgeitlaget
Hageland AS	Kystrederiene
Hageselskapet	Kystverket
Handels- og servicenæringens hovedorganisasjon (Virke)	Landkreditt Bank
Havtrygd Bergen	Landsorganisasjonen i Norge (LO)
Havtrygd Hvaler	Landsrådet for Norges barne- og ungdoms- organisasjoner
Havtrygd Lindesnes	Lastebileiernes Forening
Havtrygd Måløy	Lederne
HELFO	Legemiddelindustrien LMI
Helse-, sosial- og eldreombudet i Oslo	Lendo AS
Helseklage	Logistikk- og transportindustriens landsforening
Honningcentralen A/L	Manifest Tankesmie
Hovedorganisasjonen Virke	Markedsforbundet

Lov om en overgangsperiode ved Storbritannias uttreden av EU og samtykke til å avgi en erklæring om at Norge aksepterer en overgangsperiode for Norges avtaler med EU

Mastercard	Norges Politilederlag
Matforsk	Norges Rederiforbund
Matmerk	Norges Rytterforbund
Mental Helse	Norges Røde Kors
Miljøstiftelsen Bellona	Norges Råfisklag
NACG – Norwegian Anti-Counterfeit Group	Norges Sildesalgslag
Nasjonalt kunnskapssenter for helsetjenesten	Norges Sjømatråd
Natur og Ungdom	Norges skogeierforbund
Naturvernforbundet	Norges Taxiforbund
Nei til EU	Norges Turbileierforbund
NHO Handel	Norges veterinærhøgskole (NVH)
NHO Logistikk og Transport	Norges Zoohandlers Bransjeforening (NZB)
NHO Mat og Drikke	Norgesgruppen ASA
NHO Norsk Industri	Norgesmøllene AS
NHO Transport	Norgesskjell
NIBIO – Norsk institutt for bioøkonomi	Norsk Akkreditering
NOAH – for dyrs rettigheter	Norsk Akvarieforbund
Nofima AS	Norsk Amatørrytterklubb (NoARK)
Nordax Bank AB	Norsk Araberhestforening
Nordia Law	Norsk biobrensel
Nordic Trustee AS	Norsk Bonde- og Småbrukarlag
NORDMA	Norsk design- og arkitektursenter
Norges Automobilforbund	Norsk Direkte Markedsføringsforening (NORDMA)
Norges Bank	Norsk dyreholderallianse
Norges Bilbransjeforbund	Norsk fengsels- og friomsorgsforbund
Norges Bilutleieforbund	Norsk Fjorfelag
Norges birøkerlag	Norsk Folkehjelp
Norges Bondelag	Norsk forening for bygge- og entrepriserett
Norges brevueforbund	Norsk forening for industriell rettsbeskyttelse (NIR)
Norges colonialgrossisters forbund	Norsk forening for industriens patentingeniører (NIP)
Norges Eiendomsmeglerforbund	Norsk frøavlerlag
Norges farmaceutiske forening	Norsk Fysioterapiforbund
Norges Fiskarlag	Norsk Gartnerforbund
Norges forskningsråd	Norsk Gypsy Cob Forening
Norges Frukt- og Grønnsakgrossisters Forbund	Norsk Havneforening
Norges Handikapforbund	Norsk Helse og Velferdsforum
Norges Hovslagerforening	Norsk Hestesenter
Norges hundekjørerforbund	Norsk Hjorteaavlsforening
Norges Hunders Landsforbund	Norsk Hjortesenter
Norges Ingeniør- og Teknologorganisasjon	Norsk Industri
Norges Interne Revisorers Forening	Norsk Islandshestforening
Norges Jeger- og Fiskerforbund	Norsk Jockeyklub
Norges Juristforbund	Norsk Journalistlag
Norges Kaninavlsforbund	Norsk Kapitalforvalterforening
Norges Kaninforening	Norsk Kasjmirlag
Norges Kommunerevisorsforbund	Norsk Kennel Klub
Norges Kreditorforbund	Norsk Kiropraktorforening
Norges kvinne- og familieforbund	Norsk Kvinnesaksforening
Norges Kystfiskarlag	Norsk Lama AS
Norges Lastebileier-Forbund	Norsk Landbruksrådgeving
Norges Markedsføringsforbund	Norsk Landbrukssamvirke
Norges nasjonale Institusjon for menneskerettigheter	Norsk Lipizzanerforening
Norges Offisersforbund	
Norges Pelsdyrslag	

Lov om en overgangsperiode ved Storbritannias uttreden av EU og samtykke til å avgi en erklæring om at Norge aksepterer en overgangsperiode for Norges avtaler med EU

Norsk Manuellterapeutforening	Norske Rasekatters Riksforbund
Norsk Militærjuridisk Forening	Norske Reindriftsamers Landsforbund
Norsk Minigrisforening	Norske Samers Riksforbund / Norgga Sámiid
Norsk Mohairlag	Riikkasearvi
Norsk naturgjødse	Norske Sjømatbedrifters Landsforening
Norsk nærings- og nytelsesmiddelarbeiderforbund	Norske Torv- og Jordproducenters Bransje- forbund
Norsk Pasientforening	NorStella
Norsk Ponniavlforening	Norsvin
Norsk Presseforbund	Nortura SA
Norsk Psykologforening	NTL Skatt
Norsk rasedueforbund	Næringslivets Hovedorganisasjon
Norsk rasefjørfeforbund	Næringslivets Sikkerhetsorganisasjon
Norsk Redaktørforening	Næringslivets Sikkerhetsråd
Norsk Regnesentral	Næringsorganisasjonen for Bygdeturisme, Gardsmat og Innlandsfiske (HANEN)
Norsk Rettsmedisinsk Forening	OBOS (Oslo Bolig og Sparelag)
Norsk rikskringkasting (NRK)	OIKOS
Norsk Rikstoto	Onsagers AS
Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste	Orkla
Norsk Sau og Geit	Oslo Børs ASA
Norsk senter for informasjonssikring (NorSIS)	Patentkontoret Curo
Norsk Senter for Menneskerettigheter	Pensjonistforbundet
Norsk Sjømat AS	Pensjonskasseforeningen
Norsk sjømatesenter AS	Personskadeforbundet LTN
Norsk Skipsmeglerforbund	Personvernemnda
Norsk Studentorganisasjon	Petroleumstilsynet
Norsk Sykepleierforbund	Plantasjen
Norsk Såvareforening	Plantesortsnemnda
Norsk Takst	Politiets Fellesforbund
Norsk Tannpleierforening	Politijuristene v/Norges Juristforbund
Norsk tele- og informasjonsbrukerforening (NORTIB)	Private barnehagers Landsforbund
Norsk Telegrambyrå	Privatpraktiserende Fysioterapeuters Forbund
Norsk Tjenestemannslag (NTL)	Privatsykehusenes Fellesorganisasjon
Norsk trepleieforum	PRO Senteret
Norsk Treteknisk Institutt	Produksjonsnettverk for elektronisk kunst
Norsk Utenrikspolitisk Institutt	Protector Forsikring ASA
Norsk Varmblod	Q-meieriene
Norsk Ved	Raselaget for grå trøndersau
Norsk Vegetasjonskontroll AS	Redd Barna
Norsk Venturekapitalforening	Regelrådet
Norsk Villsaulag	Regnskap Norge
Norsk Øko-Forum	Reitangruppen
Norske Akevitters Venner	Resurs Bank AB NUF
Norske anleggsgartnere	Rettspolitisk forening
Norske Boligbyggelags Landsforbund	Sagaplant AS
Norske Finansanalytikerforening	SAMFO – Arbeidsgiverforening for samvirke- foretak
Norske Forsikringsmeglerforening	Samfunnsøkonomene
Norske industridesignere	Santander Consumer Bank AS
Norske Iskremfabrikkers Landsforening	Scandinavian Airlines System AB
Norske Kredittopplysningsbyråers Forening	SEB Kort Bank AB, Oslofilialen
Norske Landbrukstenester	Seniorsaken
Norske Landskapsarkitekters forening	Senter for rettsinformatikk (SERI), Institutt for privatrett, Universitetet i Oslo
Norske leverandører til havbruksnæringen	
Norske Patentingeniørers Forening NPF	

Lov om en overgangsperiode ved Storbritannias uttreden av EU og samtykke til å avgi en erklæring om at Norge aksepterer en overgangsperiode for Norges avtaler med EU

Senter for tverrfaglig kjønnsforskning ved
Universitetet i Bergen
Senter mot incest og seksuelle overgrep i
Hordaland
SINTEF
SINTEF Fiskeri og havbruk
SINTEF Ocean
Sjømat Norge
Sjømatbedriftene
Skaperkraft Tankesmien
Skattebetalerforeningen
Skatterevisorenes Forening
Skogfrøverket
Småbedriftsforbundet
Sopra Steria
Sparebankforeningen i Norge
Språkrådet
Standard Norge
Statens arbeidsmiljøinstitutt (STAMI)
Statsadvokatenes forening
Statstjenestemannsforbundet
Straffedes organisasjon i Norge (SON)
Støttesenter mot incest og seksuelle overgrep –
Oslo
Støttesenteret mot incest og seksuelle overgrep –
SMISO Troms
Synnøve Finden
Tandbergs Patentkontor AS
Tankesmien Agenda
Tekna
Teknologirådet
Telenor ASA
Telia Norge AS
The Nordic Association of Marine Insurers
(Cefor)
Tilsynsrådet for advokatvirksomhet
TINE BA
TONO
Transportbrukernes Fellesorganisasjon
Transportøkonomisk Institutt
Treindustrien
Trondhjem biologiske stasjon (TBS)
TYR – Norsk Kjøttfeavlslag
Uføres Landsorganisasjon (ULO)
Uni Research AS
Verdipapirfondenes Forening
Verdipapirforetakenes Forbund
Verdipapirsentralen
VESO
Veterinærinstituttet (VI)
Vin- og brennevinleverandørenes forening (VBF)
Virke Inkasso
Vitenskapskomiteen for mattrygghet (VKM)
Voksne for barn

YA Bank
Yara
Yngre legers forening
Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund (YS)
Yrkesskadeforsikringsforeningen
Yrkestrafikkforbundet
Zacco Norge

Forsvarets høgskole
Handelshøyskolen BI
Kunsthøgskolen i Oslo
Nord Universitet
Norges Handelshøyskole
Norges fiskerihøgskole (UiT)
Norges miljø- og biovitenskapelige universitet
Norges Teknisk-Naturvitenskapelige universitet
(NTNU)
Politi-høgskolen
UNIO Universitets og høyskoleutdannedes for-
bund
Universitetet i Agder
Universitetet i Bergen
Universitetet i Bergen, Det juridiske fakultet
Universitetet i Oslo
Universitetet i Oslo, Det juridiske fakultet
Universitetet i Stavanger
Universitetet i Tromsø
Universitetet i Tromsø, Det juridiske fakultet
Universitetet i Trondheim NTNU
Universitetsstudiene på Kjeller
Universitetssykehuset Nord-Norge HF

Det innkom 47 hørings svar i høringsrunden. Følgende instanser hadde merknader: Abelia, Advokatforeningen, Arbeids- og velferdsdirektoratet, Datatilsynet, Finans Norge, Helsedirektoratet, KS, Landsorganisasjonen i Norge, Norges Bondelag, Norges Sjømatråd, Norges forskningsråd, Næringslivets Hovedorganisasjon – NHO, Politidirektoratet, Politiets sikkerhetstjeneste, Revisorforeningen, Skattedirektoratet, Tilsynsrådet for advokatvirksomhet, Utlendingsdirektoratet, Vin- og brennevinleverandørenes forening (VBF) og Virke.

Ingen av disse høringsinstansene var imot en gjennomføring av overgangsperioden i Norge, og følgende hadde merknader relatert konkret til denne delen av høringsnotatet: Norges forskningsråd, Norges Sjømatråd, Næringslivets Hovedorganisasjon – NHO, Skattedirektoratet, Vin- og brennevinleverandørenes forening (VBF), Utlendingsdirektoratet og Virke. Det er nærmere redegjort for høringsinnspill og departementets vurdering i punkt 6.

5 Folkerettslig grunnlag for overgangsperioden for Norges avtaler med EU

5.1 Nærmere om utmeldingsavtalens regulering av overgangsperioden

Som nevnt under punkt 2.3 regulerer utmeldingsavtalen mellom EU og Storbritannia en overgangsperiode som innebærer at Storbritannia skal behandles «som om» Storbritannia fortsatt er EU-medlem i relasjon til alle EUs folkerettslige avtaler i denne perioden.

Selve overgangsperiodens lengde er nedfelt i avtalens del IV. Det følger av artikkel 126 at overgangsperioden skal vare fra ikrafttredelsen av utmeldingsavtalen og til og med 31. desember 2020. Det følger videre av artikkel 132 nr. 1 at denne overgangsperioden kan forlenges én gang med inntil to år.

I henhold til traktaten om Den europeiske unions virkemåte (TEUV) artikkel 216 nr. 2 er alle EUs medlemsstater bundet av de folkerettslige avtaler som EU inngår. Disse avtalene inngår dermed i begrepet «unionsrett», ved siden av de grunnleggende traktatene, EUs rettsakter, EUs retsprinsipper og visse andre instrumenter, jf. også utmeldingsavtalen artikkel 2 (a) (iv). Artikkelen 127 nr. 1 i utmeldingsavtalen fastlegger hovedprinsippet om at all unionsrett som ikke spesifikt er unntatt, skal fortsatt gjelde i og overfor Storbritannia i overgangsperioden. Unntakene fra dette antas ikke å være relevante for Norges avtaler med EU. Det rettslige grunnlaget for denne fortsatte anvendelsen av unionsretten i og overfor Storbritannia vil imidlertid ikke lenger være EUs grunnleggende traktater, men utmeldingsavtalen.

Det følger av utmeldingsavtalen artikkel 129 nr. 1 at Storbritannia i overgangsperioden fortsatt skal være bundet av de forpliktelsene som følger av EUs avtaler med tredjestater.¹ I henhold til EUs

¹ Artikkel 129(1) i engelsk originaltekst lyder:

«Without prejudice to Article 127(2), during the transition period, the United Kingdom shall be bound by the obligations stemming from the international agreements concluded by the Union, by Member States acting on its behalf, or by the Union and its Member States acting jointly, as referred to in point (a) (iv) of Article 2.»

egen traktatdatabase omfatter dette 977 bilaterale avtaler og 289 multilaterale avtaler.² Nye avtaler som kommer til i overgangsperioden, vil også bli gjort gjeldende for Storbritannia.

For de delene av unionsretten som får anvendelse i og overfor Storbritannia, vil EUs institusjoner, inklusive Kommisjonen og EU-domstolen, utføre sine oppgaver som om Storbritannia fortsatt er medlem av EU i overgangsperioden, jf. utmeldingsavtalen artikkel 131. Dette innebærer at institusjonene vil overvåke og håndheve forpliktelsene som følger av disse folkerettslige avtalene også i og overfor Storbritannia i denne perioden.

Det følger av dette at det er utmeldingsavtalen som er det rettslige grunnlaget for at unionsretten fortsatt skal anvendes i og overfor Storbritannia. Det er denne avtalen som er den folkerettslige forankringen for at EU kan behandle Storbritannia som fortsatt omfattet av alle EUs tredjelandsavtaler, og hvor Storbritannia i sin nye egenskap av ikke-medlem påtar seg plikter etter disse avtalene. Den er samtidig den internrettslige forankringen, i EU-retten, av det samme forholdet.

Utmeldingsavtalen forutsetter at EU vil underrette alle aktuelle tredjestater om at Storbritannia skal behandles som en medlemsstat i den definerede overgangsperioden.³ Kommisjonen har fremmet et forslag til en slik underretning for medlemsstatene, i form av en diplomatisk note til samtlige av EUs traktatparter sammen med et oversendelsesbrev.⁴ Forslaget med utkast til note er omtalt nærmere i punkt 5.3.

² Se <http://ec.europa.eu/world/agreements/default.home.do>. Status per 18. februar 2019.

³ Fotnoten til artikkel 129(1) lyder:

«The Union will notify the other parties to these agreements that during the transition period, the United Kingdom is to be treated as a Member State for the purposes of these agreements.»

⁴ Kommisjonens forslag finnes i «Draft Note Verbale on the Agreement on the Withdrawal of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland from the European Union and the European Atomic Energy Community», i dokument COM(2018)841 final.

5.2 Generelt om videreføringsavtaler

Når stater eller unioner går i oppløsning har Norge praksis for å inngå avtaler med de nye statene om videreføring av eksisterende folkerettslige avtaler. Normalt inngås avtaler om videreføring av eksisterende folkerettslige avtaler frem til nye avtaler med den nye staten er fremforhandlet og inngått.

Slike avtaler, der eksisterende avtaler med forgjengerstaten videreføres i forhold til en ny statsdannelse, kalles traktatsuksjesjonsavtaler. Norge har inngått flere slike avtaler som følge av oppløsning av stater. For eksempel har det i nyere tid blitt inngått suksesjonsavtaler med de nye statene etter oppløsningen av Jugoslavia, med Russland og de baltiske statene ved oppløsningen av Sovjetunionen og med Tsjekkia og Slovakia ved oppløsningen av Tsjekkoslovakia.⁵

Historisk ble videreføring av avtaler med nye stater bekreftet gjennom diplomatiske noter. Etter unionsoppløsningen i 1905 sendte Norge noter til de viktigste nabostatene, herunder Storbritannia, og foreslo at statene skulle enes om traktatsuksjesjon, hvoretter Norge ville påta seg å videreføre avtaler inngått som Sverige-Norge i en overgangsfase frem til nye avtaler ble fremforhandlet.⁶

Storbritannias uttreden innebærer ikke at en union går i oppløsning eller at det dannes nye stater. Situasjonen er derfor ikke identisk med traktatsuksjesjonstilfellene ovenfor. Likevel har situa-

⁵ Ved oppløsningen av Jugoslavia, Sovjetunionen og Tsjekkoslovakia inngikk Norge suksesjonsavtaler med de nye republikkene om videreføring av visse avtaler inngått med forgjengerstatene. F.eks. protokoll mellom Norge og Russland om det avtalerettslige grunnlag for de bilaterale norsk-russiske forbindelser av 22. april 1993; protokoll mellom Norge og Ukraina om avtalene som omhandler de bilaterale forbindelsene mellom Norge og Ukraina av 7. mars 1996; protokoll mellom Norge og Tsjekkia vedrørende avtalene som regulerer bilaterale forhold mellom Norge og Tsjekkia av 11. november 1993; protokoll om Tsjekkas suksesjon av frihandelsavtalen mellom EFTA-statene og Tsjekkoslovakia av 19. april 1993; protokoll om Slovakias suksesjon av frihandelsavtalen mellom EFTA-statene og Tsjekkoslovakia av 19. april 1993; Protokoll mellom Norge og Slovakia vedrørende avtalene som regulerer bilaterale forhold mellom Norge og Slovakia av 16. september 1994; Avtale mellom Norge og Slovenia om traktatsuksjesjon av 6. mars 1997; Avtale i form av brevveksling mellom Norge og Bosnia-Hercegovina om traktatsuksjesjon av 20. august 2008; Avtale mellom Norge og Serbia og Montenegro angående videreføring av traktater tidligere inngått mellom Norge og Jugoslavia av 29. mai 2003; Avtale i form av brevveksling mellom Norge og Montenegro om traktatsuksjesjon 31. oktober 2011; og Avtale mellom Norge og Kroatia om traktatsuksjesjon av 4. juni 1999.

⁶ Noteveksling mellom Norge og Storbritannia om det omfang hvori den norske regjering anerkjenner de i fellesskap med Sverige inngåtte traktater som bindende for Norge, datert 23. november 1905.

sjonen, for overgangsperiodens vedkommende, visse likhetstrekk med disse tilfellene, ved at Norge i en overgangsfase vil la Storbritannia være omfattet av de eksisterende avtaler som den britiske staten i dag er part i, i kraft av sitt EU-medlemskap.

Storbritannias uttreden av EU er uten sidestykke når det gjelder omfanget av avtaler som omfattes, og som ønskes videreført i en overgangsperiode. Den rettslige løsningen, med en overgangsperiode for å skape en utfasing av EU-medlemskapet hvor unionsretten fortsatt skal gjelde for den staten som har trådt ut, som om den fortsatt er EU-medlem, er også uten presedens.

5.3 Utkast til note fra EU om Storbritannias deltakelse i EUs avtaler med tredjestater i overgangsperioden

EU og Storbritannia legger opp til en forenklet modell for å skape et folkerettslig grunnlag for at alle avtaler EU har med tredjestater i denne overgangsperioden fortsatt skal gis anvendelse for Storbritannia – frem til utgangen av 2020. EU har inngått bilaterale eller multilaterale avtaler med stort sett samtlige stater i verden, slik at dette vil berøre de aller fleste stater. Verken Storbritannia eller EU har ønsket å inngå separate avtaler med hver enkelt tredjestat om videreføringen av de konkrete avtaleforholdene.

EUs siktemål er at en likelydende diplomatisk note om overgangsperioden skal overleveres i alle relevante hovedsteder, og til alle relevante internasjonale organisasjoner, snarlig etter undertegningen av utmeldingsavtalen. Som nevnt i punkt 5.1 har Kommisjonen fremmet et forslag til en slik note, jf. trykt vedlegg 1 til proposisjonen. Alle depositarer til folkerettslig bindende avtaler blir bedt om å viderebringe noten til partene i disse avtalene. Overleveringen vil skje på vegne av EU og deres medlemsstater, inkludert Storbritannia, som fortsatt vil være medlem av EU på tidspunktet for overlevering av noten.

Under forutsetning av at noten som blir mottatt tilsvarende utkastet som nå foreligger, vil denne noten informere om at Storbritannia går ut av EU den 29. mars 2019. Den vil vise til at utmeldingsavtalen, for å adressere den spesielle situasjonen Storbritannias utmeldelse innebærer, innfører en tidsbegrenset overgangsperiode. I denne perioden vil unionsretten, med kun noen få, meget begrensede unntak, få anvendelse for og i Storbritannia. Enhver henvisning til medlemsstatene i unionsretten, her-

under slik unionsretten er gjennomført og anvendt av medlemsstatene, skal bli forstått som å omfatte Storbritannia i overgangsperioden.

Videre vil denne noten fra EU vise til at EU, Euratom og Storbritannia har avtalt seg imellom at unionsretten, slik den vises til i utmeldingsavtalen, omfatter folkerettslige avtaler inngått av EU (eller Euratom), eller av medlemsstater på vegne av EU (eller Euratom), eller av EU (eller Euratom) og dens medlemsstater i fellesskap. Partene til de nevnte internasjonale avtalene underrettes om at Storbritannia i overgangsperioden behandles som en medlemsstat av EU for disse avtalenes formål. I utkastet til note fra EU vises det videre til at de samme prinsippene også vil gjelde for internasjonale instrumenter og arrangementer uten rettslig bindende virkning og for internasjonale avtaler som anvendes midlertidig i påvente av ikrafttredelse. Det vises til at bestemmelsene om overgangsperioden er fastsatt i del IV (artiklene 126 til 132) i utmeldingsavtalen, og at disse skal leses i sammenheng med andre relevante bestemmelser i avtalen, herunder særskilt avtalens del I.

I det foreliggende utkastet til note fra EU opplyses det videre om at overgangsperioden starter den 30. mars 2019 og avsluttes den 31. desember 2020, men at det i utmeldingsavtalen åpnes for at overgangsperioden kan forlenges én gang med opptil 24 måneder. EU og Euratom vil sende ny note dersom slik forlengelse vedtas. Avslutningsvis opplyses det om at Storbritannia ved overgangsperiodens utløp ikke lenger vil være omfattet av de omtalte avtalene. Det tas forbehold om at dette ikke gjelder Storbritannias status i multilaterale avtaler der hvor den britiske stat måtte være selvstendig part (altså uten å være part i kraft av å være EU-medlem).

5.4 Regulering av overgangsperioden i forhold til Norge

Den folkerettslige reguleringen av overgangsperioden i forhold til Norges avtaler med EU har vært gjenstand for en lengre prosess med EU og Storbritannia. Norges utgangspunkt, som Norge har delt med flere andre stater, har vært et ønske om å formalisere overgangsperioden i en egen avtale med EU og Storbritannia. Sammen med Norges EØS/EFTA-partnere har Norge overfor EU særlig fremhevet behovet for et eget instrument om overgangsperioden i en EØS-kontekst, jf. punkt 5.5 nedenfor.

Som nevnt legger EU og Storbritannia opp til en forenklet modell for å skape et folkerettslig

grunnlag for videreføring av Storbritannias deltagelse i alle avtaler EU har med tredjestater i en overgangsperiode, og verken EU eller Storbritannia har ønsket å inngå separate avtaler med hver enkelt tredjestat om videreføringen av de konkrete avtaleforholdene. I lys av det store antallet avtaler og stater som berøres av Storbritannias uttreden av EU, ville også inngåelse av slike separate avtaler bli meget ressurskrevende, og det er nå neppe mulig før uttredelsesdatoen. Det anses ikke aktuelt å inngå en traktatsuksessjonsavtale med Storbritannia for å videreføre Norges avtaler med EU i forhold til Storbritannia, jf. punkt 5.2. En slik separat avtale om videreføring med Storbritannia, ville for mange av avtalene heller ikke ha vært effektivt. Storbritannia har avtalt med EU at deres forhold til disse avtalene skal reguleres av utmeldingsavtalen, med en fortsatt anvendelse av unionsretten i og overfor Storbritannia. EUs medvirkning er derfor nødvendig for å sikre effektiv etterlevelse av avtalene i overgangsperioden.

EU, Storbritannia og Norge har et felles ønske om at Storbritannia skal omfattes av Norges avtaler i overgangsperioden, og at det skapes rettslig klarhet om virkningen av overgangsperioden for alle Norges avtaler med EU. Folkeretten er basert på at partenes felles enighet om forståelsen av deres avtaleforpliktelser tillegges stor vekt. Det er stor fleksibilitet mht. hvordan partenes felles forståelse av hvordan deres avtaler skal fortolkes og anvendes kommer til uttrykk. Det er intet krav om at den må nedfelles i ett enkelt dokument. Mange avtaleforpliktelser inngås ved utveksling av noter eller ved brevvekslinger. Folkerettslige forpliktelser kan også inngås ved ensidige erklæringer, eller kombinasjoner av flere ensidige erklæringer. Det er innholdet i utsagnet, og aksepten av å være bundet, som er det sentrale. Dette fremkommer blant annet også i Wienkonvensjonen om traktatretten artikkel 13.

Norge vil således besvare EUs note med en erklæring i form av en diplomatisk note der Norge aksepterer at Storbritannia skal behandles som om den britiske stat fortsatt er EU-medlem i relasjon til disse avtalene i overgangsperioden. Svarnoten vil uttrykke Norges forståelse av den folkerettslige virkningen av utmeldingsavtalens bestemmelser om overgangsperioden overfor tredjestater, og gi uttrykk for Norges aksept av forutsetningene slik de også er nedfelt i noten fra EU, samt beskrive hvordan Norge vil behandle Storbritannia i forhold til alle avtaler med EU i overgangsperioden. Det nærmere innholdet i erklæringen er omtalt i punkt 7.

Lov om en overgangsperiode ved Storbritannias uttreden av EU og samtykke til å avgi en erklæring om at Norge aksepterer en overgangsperiode for Norges avtaler med EU

Utenriksdepartementet anser at det kan legges til grunn at utmeldingsavtalens bestemmelser om at Storbritannia skal være bundet av alle forpliktelser i de folkerettslige avtalene i overgangsperioden (hvor håndhevelsen overvåkes av Kommissjonen), i kombinasjon med noten fra EU og svarnoten fra Norge med ovennevnte folkerettslige viljeserklæring, til sammen skaper det nødvendige folkerettslige grunnlaget for å konstatere at det foreligger enighet om å fortolke og anvende Norges avtaler med EU som om Storbritannia fortsatt er medlem av EU i denne overgangsperioden. Dette gjelder selv om det ikke inngås en formell avtale mellom EU, Norge og Storbritannia om dette. Det vises her også til Wienkonvensjonen om traktatretten artikkel 31 nr. 3 om etterfølgende avtaler og etterfølgende praksis i fortolkning og anvendelse av folkerettslige avtaler. Folkerettskommissjonens 2018-rapport om temaet (A/73/10) viser også i konklusjon nr. 6 til at partenes enighet om fortolkning og anvendelse av en avtale er det sentrale, og at denne enigheten kan uttrykkes på mange forskjellige måter.

Det vises til at overgangsperioden og dens formalisering, som tidligere nevnt, berører stort sett samtlige stater i verden. Denne modellen med å besvare EUs note med erklæringer i notes form vil også, etter det Utenriksdepartementet har fått opplyst, bli benyttet av nærstående stater. Departementet er ikke kjent med at noen stater ikke vil akseptere at Storbritannia fortsatt skal anses omfattet av deres avtaler med EU i overgangsperioden. Nøyaktig hvordan hver enkelt stat vil respondere, og utformingen av eventuelle svarnoter til EU, vil antakelig kunne variere med hver stats avtalemessige forhold til EU. Det må likevel kunne legges til grunn at hovedinnretningen i responsen vil være den samme og at intensjonen om å videreføre de folkerettslige avtalene også i overgangsperioden anses omforent.

5.5 Særlig om anvendelse av EØS-avtalen på Storbritannia i overgangsperioden

EØS-avtalen etablerer et felles indre marked, Det europeiske økonomiske samarbeidsområde (EØS), mellom EUs medlemsstater og de tre EFTA-statene Island, Liechtenstein og Norge. EØS-avtalen er en folkerettslig bindende avtale mellom Norge og de andre EØS-partene, som skaper sitt eget indre rettssystem. Over 12 300 rettsakter har totalt blitt innlemmet i EØS-avtalen. Som andre folkerettslig bindende avtaler krever den

gjennomføring i nasjonal rett for at forpliktelsene skal gis virkning i Norge for private rettssubjekter.

Flere av rettsaktene som er innlemmet i EØS-avtalen, inneholder forpliktelser for Norge til å behandle borgere og selskaper fra tredjestater annerledes enn den behandling som gis borgere og selskaper fra en EØS-stat, for eksempel innen finansielle tjenester, ved beskyttelse av persondata og innenfor veterinærregelverket. Siden Storbritannia formelt sett ikke lenger er medlem av EU eller part i EØS-avtalen etter 29. mars 2019, skal Storbritannia etter disse EØS-forpliktelsene i utgangspunktet anses som en tredjestat.

Slik overgangsperioden er regulert i utmeldingsavtalen mellom EU og Storbritannia, vil ikke EU – med virkning for denne perioden – vedta de typer beslutninger overfor Storbritannia som normalt benyttes der hvor det gis rettigheter til tredjelandets borgere og selskaper, fordi EU anser Storbritannia som fortsatt medlem av EU i forhold til slike rettsakter. Dette gjelder for eksempel ekvivalensbeslutninger for matvaresektoren, adekvans/ekvivalensbeslutninger for personvern-systemer i tredjeland, eller der det blir gitt autorisasjon til tredjestaters finansinstitusjoner. Det indre markeds yttergrense for veterinærkontroll vil fortsatt omfatte Storbritannias territorium på grunn av utmeldingsavtalens bestemmelser om en overgangsperiode, selv om dette i utgangspunktet ikke følger av EØS-avtalen.

Island og Liechtenstein forventes hver for seg å sende en svarnote med tilsvarende innhold som den norske for så vidt gjelder EØS-avtalen. Kombinasjonen av utmeldingsavtalen artikkel 129 nr. 1, note fra EU og svarnoter fra Norge og de øvrige EØS/EFTA-statene som beskrevet ovenfor under punkt 5.4, anses som tilstrekkelig rettslig grunnlag for å fortolke og anvende EØS-avtalen på britiske borgere og øvrige rettssubjekter i overgangsperioden, som om Storbritannia fortsatt er medlem av EU. Eventuelle ytterligere felles skritt for å formalisere dette innenfor rammen av EØS, er fortsatt til vurdering blant partene. EØS/EFTA-statene har blant annet foreslått overfor EU at det fattes en beslutning i EØS-rådet eller EØS-komiteen om at EØS-avtalen også skal gjelde i overgangsperioden. Det er fortsatt til vurdering hos EU om dette er en løsning EU mener er akseptabel og hensiktsmessig.

Dersom det ikke – innen EUs note mottas – blir enighet om et eget instrument innenfor rammen av EØS-avtalen for å gjennomføre overgangsperioden i en EØS-kontekst, vil Norge i sin svarnote nedfelle hvordan EØS-avtalen – i tråd med partenes felles intensjon – vil bli fortolket og

Lov om en overgangsperiode ved Storbritannias uttreden av EU og samtykke til å avgi en erklæring om at Norge aksepterer en overgangsperiode for Norges avtaler med EU

anvendt overfor Storbritannia i overgangsperioden. Det vil i den forbindelse bli vist til at EU i sin avtale med Storbritannia har avtalt at forpliktelsene i avtalen skal være bindende for Storbritannia i overgangsperioden, og at Norge aksepterer denne forutsetningen, jf. omtalen i punkt 5.4 og 7. Erklæringen vil på denne måten uttrykke at Norge anser at disse folkerettslige viljeserklæringene til sammen gir et tilstrekkelig folkerettslig grunnlag for å anvende EØS-avtalen overfor Storbritannia i overgangsperioden, også fra Norges side. De to erklæringene i form av noter vil eventuelt kunne suppleres med en erklæring i EØS-komiteen, hvor den samme forståelsen slås fast, enten som en felles erklæring med EU-siden eller en ensidig erklæring fra EØS/EFTA-statene. En erklæring vil utgjøre et ytterligere tolkningsmoment når partenes felles intensjon knyttet til Storbritannias status i overgangsperioden i relasjon til EØS-avtalen slås fast.

På samme måte som Kommisjonen har ansvaret for å påse at medlemsstatene i EU etterlever sine forpliktelser etter EU-regelverket, har EFTAs overvåkingsorgan (ESA) ansvaret for å føre tilsyn med at EØS-avtalen blir gjennomført og etterlevd i den enkelte EØS/EFTA-stat. EFTA-domstolen har samme type funksjoner overfor EØS/EFTA-sta-

tene som EU-domstolen har overfor EUs medlemsstater. ESA og EFTA-domstolen er gitt denne kompetansen gjennom Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkingsorgan og en domstol (ODA) av 27. november 1992.

Siden bestemmelsene i EØS-avtalen i overgangsperioden skal forstås som om Storbritannia fortsatt er EU-medlem, og dermed som om Storbritannia fortsatt er omfattet av EU-pilaren under EØS, er det departementets vurdering at det ikke vil være påkrevd å endre ODA for at ESA og EFTA-domstolen fortsatt skal ha kompetanse. Det følger av ODA at ESA og EFTA-domstolen har kompetanse til å overvåke og håndheve EØS/EFTA-statenes forpliktelser under EØS-avtalen og ODA selv, og kompetansen vil dermed fortsatt omfatte EØS/EFTA-statenes forpliktelser overfor britiske rettssubjekter, som om Storbritannia fortsatt er EU-medlem i overgangsperioden. EØS/EFTA-statene har fortsatt til vurdering om det likevel, for å ytterligere klargjøre at det er partenes intensjon at EØS-avtalen også skal overvåkes og håndheves som om Storbritannia fortsatt er EU-medlem i overgangsperioden, er formålstjenlig å la dette komme eksplisitt til uttrykk i ODA.

6 Nærmere om utkastet til lov og de enkelte lovbestemmelser

6.1 Bakgrunn

Norges aksept av overgangsperioden innebærer at alle Norges folkerettslige avtaler med EU, i overgangsperioden skal fortolkes og anvendes slik at Storbritannia skal anses som om den britiske staten er EU-medlem. Som omtalt innledningsvis må overgangsperioden gjennomføres i norsk rett for at den skal få bindende virkning for rettssubjekter i Norge. Norge anvender det dualistiske prinsipp for gjennomføring av folkerettslige forpliktelser i norsk rett, hvilket innebærer at de først får virkning overfor private rettssubjekter når de er inkorporert eller transformert til norsk rett.

For å gjennomføre overgangsperioden nasjonalt, er det derfor behov for å presisere i lovs form at i alle sammenhenger hvor rettigheter gis basert på EØS-avtalen, må dette utvides til også å omfatte Storbritannia og britiske rettssubjekter – selv om Storbritannia ikke lenger er formelt medlem av EU og dermed heller ikke lenger formell part i EØS-avtalen. Videre må, i den grad andre av Norges avtaler med EU er gjennomført i norsk rett, referanser til EU forstås som fortsatt å omfatte Storbritannia i overgangsperioden. Slik gjennomføring vil tydeliggjøre og dermed sikre at britiske personer og øvrige rettssubjekter i denne perioden også i henhold til nasjonal rett blir behandlet som om Storbritannia fortsatt er medlem av EU/EØS.

6.2 Gjeldende rett

EØS-avtalen er den mest omfattende folkerettslige avtale Norge har inngått og er hovedpilaren i Norges forhold til EU. EØS-avtalen knytter Norge til store deler av EUs samarbeid. Særlig viktig er at den gir Norge tilgang til EUs indre marked. En grunnleggende målsetting for samarbeidet er at regelverket er og tolkes ensartet i hele EØS-området, jf. EØS-avtalen artikkel 6.

Hoveddelen av EØS-avtalen er gjennomført i norsk rett ved inkorporasjon i EØS-loven¹ § 1. Loven § 2 gjennomfører Norges forpliktelser

etter EØS-avtalen protokoll 35 og gir forrang for bestemmelser i lov som tjener til å oppfylle Norges forpliktelser etter avtalen, som i tilfelle konflikt går foran andre bestemmelser som regulerer samme forhold. Det samme gjelder ved konflikt mellom en forskrift som tjener til å oppfylle Norges forpliktelser etter avtalen og en annen forskrift eller senere lov. Bestemmelser fra de over 12 300 rettsaktene som er innlemmet i EØS-avtalen (hvor om lag 6 000 fortsatt er i kraft) er gjennomført i svært mange norske lover og forskrifter.

På en rekke områder som omfattes av EØS-avtalen, knytter denne lovgivningen rettsvirkninger til om en handling er foretatt i en EØS-stat, av en EØS-borger, på EØS-markedet eller i EØS-området. Når Storbritannia trer ut av EU 29. mars 2019, vil Storbritannia ikke lenger være part i EØS-avtalen og vil dermed heller ikke omfattes av uttrykk som «EØS», «EØS-området», «EØS-markedet», «EØS-stat», «EØS-borgere» mv. som brukes i norsk lovgivning. Hvor mange lover og forskrifter som anvender denne typen begreper har departementet ikke oversikt over, men antallet antas å være stort.

Norge har inngått en lang rekke andre avtaler med EU, se vedlegg 3 til proposisjonen. Storbritannia er også part i flere multilaterale avtaler gjennom medlemskapet i EU. En rekke av disse avtalene er i norsk rett gjennomført i lov eller forskrift. Av eksempler nevnes Schengen-avtalen², hvor en rekke rettsakter er gjennomført i utlendingsregleverket, og Luganokonvensjonen om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer, som er inkorporert i norsk rett i tvisteloven § 4-8.

¹ Lov om gjennomføring i norsk rett av hoveddelen i avtale om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde (EØS) mv., (LOV-1992-11-27-109).

² Norges og Storbritannias samarbeid gjennom Schengenkonvensjonen er regulert i Avtale mellom Rådet for Den europeiske union og Island og Norge om fastsettelse av rettigheter og forpliktelser mellom Irland og Storbritannia og Nord-Irland på den ene side og Island og Norge på den annen side på de områder av Schengen-regelverket som gjelder for disse statene.

6.3 Forslaget i høringsnotatet

I høringsnotatet ble det foreslått at overgangsperioden skulle gjennomføres i en generell lovbestemmelse som fastslår at Storbritannia fortsatt skal behandles som om den britiske stat var medlem av EU i overgangsperioden. Bestemmelsen skulle omfatte EØS-avtalen, men også andre avtaler som Storbritannia i dag er bundet av som medlemsstat i EU, blant annet Schengen-avtalen med tilknyttet regelverk og Dublin-avtalen³.

Det ble i tillegg foreslått en bestemmelse som fastslår at også andre bestemmelser som fastsetter særlige rettigheter og plikter for fysiske og juridiske personer i EØS, eller knytter rettsvirkninger til at handlinger har skjedd innenfor EØS, skal anvendes som om Storbritannia fortsatt var medlem av EU i overgangsperioden. Bakgrunnen for forslaget var at i enkelte tilfeller brukes EØS etter gjeldende regelverk som avgrensingskriterium der Norge ikke er forpliktet etter EØS-avtalen, eller der det er usikkert om EØS-avtalen forplikter Norge til det. Et eksempel på dette er på finansområdet, der det i noen tilfeller kan være usikkert i hvilken grad Norge er forpliktet etter EØS-avtalen til å skille mellom norske foretaks virksomhet hhv. innenfor og utenfor EØS-området. Også på landbruksområdet brukes noen ganger EØS som avgrensingskriterium, uten at det er helt klart om dette følger av forpliktelser etter EØS-avtalen eller fordi det er en hensiktsmessig avgrensing.

Ettersom overgangsperioden ikke er begrenset til regelverk inntatt i EØS-avtalen, ble det ikke ansett naturlig å innta bestemmelsen om overgangsperioden i EØS-loven, som gjelder gjennomføring i norsk rett av hoveddelen av EØS-avtalen.

I høringsnotatet ble det foreslått å regulere overgangsperioden lik det som da fremgikk av utkastet til utmeldingsavtale, det vil si perioden fra og med 30. mars 2019 til og med 31. desember 2020. Det ble samtidig foreslått en forskriftshjemmel som vil gi hjemmel til å forlenge overgangsperioden dersom Storbritannia og EU skulle bli enige om en lengre overgangsperiode.

³ Norges tilslutning til Dublin-samarbeidet følger av Avtale mellom Norge og Island og Det europeiske fellesskap om kriterier og mekanismer for å avgjøre hvilken stat som er ansvarlig for behandlingen av en asylsøknad som fremlegges i Norge, Island eller en medlemsstat (Dublin-tilknytning) med senere endringer.

6.4 Høringsinstansenes syn

Ingen av høringsinstansene var imot en gjennomføring av overgangsperioden i Norge eller hadde direkte innvendinger eller konkrete endringsforslag til de foreslåtte lovbestemmelsene om gjennomføringen.

Enkelte høringsinstanser hadde imidlertid mer generelle merknader knyttet til overgangsperioden. Vin- og brennevinleverandørenes forening (VBF) uttaler at foreningen «går ut i fra at Storbritannia i overgangsperioden er bundet av eksisterende regelverk.» Norges Sjømatråd uttaler blant annet: «Vi er i all hovedsak fornøyd med utkastet til Brexit-lov, og hovedprinsippet om videreføring av dagens rettsstilstand ut 2020.»

Det er særlig Næringslivets hovedorganisasjon (NHO) som har inngitt merknader av substans knyttet til overgangsperioden og dens rettslige forankring. NHO støtter at overgangsperioden gis anvendelse i hele EØS. Samtidig uttrykker NHO en bekymring for at det kan bli en forskjell dersom «Storbritannia er fullt ut bundet av EØS-avtalen i EU-pilaren etter den interne EU-retten, mens de etter nasjonal rett (i Norge) blir behandlet «som om» de fortsatt er part i EØS (høringsnotatet side 12), men der de i de underliggende rettsaktene som utgjør primærretten i EØS-avtalen ikke anses som part. Det er derfor svært viktig at det oppnås reell gjensidighet i rettigheter og plikter mellom Norge (EØS/EFTA-landene) og Storbritannia i denne perioden.» NHO uttaler videre at «For å oppnå homogenitet i rettigheter og plikter i størst mulig grad mener NHO at Norge og de andre EØS/EFTA-landene bør svare ut notifikasjonen og anerkjenne at Storbritannia fortsetter å ha samme status som et EU-medlem i overgangsperioden iht. EØS-avtalens artikkel 2 c).»

6.5 Departementets vurdering

Som nevnt i punkt 4, foreslås det å fremme lovbestemmelsene som var foreslått samlet i høringsnotatet i flere proposisjoner. I denne proposisjonen foreslås det bare én materiell bestemmelse, som sikrer gjennomføring av overgangsperioden. Bestemmelsene i EØS-avtalen, Schengen-samarbeidet og andre relevante avtaler vil dermed fortsatt gjelde i Norges forhold til Storbritannia i en eventuell overgangsperiode som om Storbritannia fortsatt var medlem av EU, på samme måte som i forholdet til EU. Gjennomføringen i norsk rett vil for alle praktiske formål innebære en videreføring av rettsstilstanden slik

Lov om en overgangsperiode ved Storbritannias uttreden av EU og samtykke til å avgi en erklæring om at Norge aksepterer en overgangsperiode for Norges avtaler med EU

den er i dag frem til utløpet av overgangsperioden.

Departementet deler de refleksjoner som NHO gjør seg, og er enig med NHO i hva som kan være en løsning. Det vises til punkt 5.4 og 5.5 over hvor departementet foreslår å besvare EUs note ved å sende en svarnote hvor Norge erklærer sin aksept av at Storbritannia fortsetter å ha status som om Storbritannia fortsatt er EU-medlem i overgangsperioden. Det vises også til at Norge og de andre EØS/EFTA-statene har foreslått ytterligere tiltak innenfor rammen av EØS-avtalen, for å befeste at Storbritannia skal behandles som om den britiske stat fortsatt er EU-medlem i forhold til EØS-avtalen og dermed som om Storbritannia fortsatt er omfattet av EU-pilaren i EØS.

6.5.1 Én generell lov om overgangsperioden

Reguleringen av overgangsperioden i lovforslaget § 2 er i all hovedsak identisk med forslaget som ble sendt på høring. Lovteknisk er det både den enkleste og mest hensiktsmessige løsningen at overgangsperioden gjennomføres i én generell bestemmelse. Departementet foreslår derfor en bestemmelse som slår fast at bestemmelser i lov, stortingsvedtak og forskrift som tjener til å oppfylle Norges forpliktelser etter EØS-avtalen, eller andre avtaler som er bindende mellom Norge og EU, mellom Norge og EUs medlemsstater når de har handlet på vegne av EU, eller med EU og medlemstatene sammen, i overgangsperioden skal anvendes som om Storbritannia fortsatt er medlem av EU. Avtalene som dekkes av alternativene her, er de avtalene Storbritannia formelt opphører å være part i eller ellers bundet av når Storbritannia trer ut av EU. Andre avtaler der Norge og Storbritannia er part vil ikke berøres av Storbritannias uttreden og dekkes derfor heller ikke av bestemmelsen om overgangsperioden.

Lovforslaget inneholder én materiell bestemmelse om overgangsperioden. Departementet ser det av flere grunner ikke naturlig å innta en slik generell bestemmelse om overgangsperioden i EØS-loven. Grunnen til dette er at overgangsperioden ikke er begrenset til regelverk inntatt i EØS-avtalen, men at den også gjelder for andre avtaler Norge er bundet av og hvor Storbritannia er omfattet av avtalen som medlemstat i EU. Ut fra bestemmelsens virkeområde finnes det etter departementets syn heller ikke andre lover der det vil være naturlig å innta en generell bestemmelse om overgangsperioden.

EØS-loven § 2 innebærer at bestemmelser som gjennomfører EØS-forpliktelser i norsk rett

skal ha forrang foran bestemmelser i andre lover. Uten et folkerettslig grunnlag for å fortolke og anvende EØS-avtalen som om Storbritannia fremdeles er EU-medlem i overgangsperioden, ville dette i utgangspunktet også ha betydd forrang foran en lovbestemmelse lik den som forstås her, siden Storbritannia formelt sett ikke lenger er EU-medlem og part i EØS-avtalen. Herværende lovforslag gjennomfører det folkerettslige grunnlaget for at partene i EØS-avtalen er enige om å fortolke og anvende EØS-avtalen som om Storbritannia fortsatt er medlem i EU i overgangsperioden. Den folkerettslige enigheten og gjennomføringen av denne i norsk lov gjennom forslaget til lov § 2 annet ledd første setning, innebærer følgende at også EØS-loven § 2 skal forstås som om Storbritannia fortsatt er omfattet av EØS-avtalen i overgangsperioden. Spørsmålet om motstrid vil derfor ikke oppstå.

6.5.2 Andre bestemmelser som knytter rettsvirkninger til EØS

Som nevnt i punkt 6.3 brukes i enkelte tilfeller EØS som avgrensingskriterium der Norge ikke er forpliktet etter EØS-avtalen eller der det er usikkert om EØS-avtalen forplikter Norge til det. Den særegne statusen som Storbritannia gis i overgangsperioden er midlertidig. Det vil kunne være vanskelig å skille mellom tilfeller der medlemskap i EU eller en EØS-tilknytning følger av en folkerettslig forpliktelse eller av andre begrunnelser for bruk av kriteriet. Etter departementets syn er det heller ikke andre hensyn som taler for å begrense virkningen av overgangsperioden til kun å dekke førstnevnte situasjon. Det overordnede formålet med bestemmelsen er i alle tilfelle å sikre kontinuitet i behandlingen av britiske personer, varer og tjenester og andre forhold med tilknytning til Storbritannia.

Det foreslås derfor en bestemmelse som fastslår at også andre bestemmelser som fastsetter særlige rettigheter og plikter for fysiske og juridiske personer i EØS, eller knytter rettsvirkninger til at handlinger har skjedd innenfor EØS, skal anvendes som om Storbritannia fortsatt er medlem av EU, og dermed omfattet av EØS-avtalen i overgangsperioden.

6.5.3 Overgangsperiodens lengde og ikrafttredelse av loven

Etter TEU artikkel 50 skal Storbritannia tre ut av EU den 29. mars 2019 klokken 23 britisk tid (ved midnatt norsk tid). Det følger av utmeldings-

Lov om en overgangsperiode ved Storbritannias uttreden av EU og samtykke til å avgi en erklæring om at Norge aksepterer en overgangsperiode for Norges avtaler med EU

avtalen artikkel 126 at overgangsperioden varer fram til og med 31. desember 2020. Etter artikkel 132 kan perioden forlenges én gang med inntil to år ved enighet mellom partene, altså frem til og med 2022. I høringsnotatet ble overgangsperioden foreslått å gjelde fra 30. mars 2019. I lys av den politiske utviklingen i Storbritannia i januar og februar 2019, vil det være en mulighet for at forhandlingsperioden mellom EU og Storbritannia forlenges. I så fall vil tidspunktet for Storbritannias eventuelle uttreden forskyves. For å ta høyde for dette, er ordlyden i forslaget endret sammenlignet med forslaget i høringsnotatet, slik at bestemmelsen nå beskriver starttidspunktet for overgangsperioden som «fra Storbritannias uttreden».

Samtidig foreslås det en forskriftshjemmel i § 2 fjerde ledd som vil gi hjemmel til å forlenge

overgangsperioden dersom Storbritannia og EU skulle bli enige om en lengre overgangsperiode slik artikkel 132 i utmeldingsavtalen åpner for. EU har i sitt utkast til diplomatisk note til tredjestater, jf. vedlegg 1, lagt opp til at en slik forlengelse vil bli meddelt andre stater og internasjonale organisasjoner ved en ny diplomatisk note. Dette vil føre en ny svarnote fra Norge.

Ettersom det fortsatt er usikkert om Storbritannia trer ut av EU 29. mars 2019 og hvorvidt det skjer med eller uten en utmeldingsavtale med EU, er det tilsvarende usikkerhet knyttet til ikrafttredelsen av lovforslaget. Loven vil bare settes i kraft, i tråd med forslaget til ikrafttredelsesbestemmelse, hvis Storbritannia forlater EU med en utmeldingsavtale.

7 Utkast til norsk erklæring om overgangsperioden

Norge tar sikte på å besvare noten fra EU gjennom å avgi en erklæring i notes form som viser til utmeldingsavtalen mellom EU og Storbritannia og det faktum at Storbritannia vil tre ut av EU og Euratom. Videre vil det vises til at utmeldingsavtalen innfører en overgangsperiode der unionsretten, med noen få, meget begrensede unntak, får anvendelse for og i Storbritannia og at enhver henvisning til medlemsstatene i unionsretten, herunder slik unionsretten er gjennomført og anvendt av medlemsstatene, skal bli forstått til å omfatte Storbritannia. Erklæringen vil vise til at utmeldingsavtalen slår fast at dette også vil gjelde for folkerettslige avtaler inngått av EU (eller Euratom), eller av medlemsstater på vegne av EU (eller Euratom), eller av EU (eller Euratom) og dens medlemsstater i fellesskap. Videre vil det slås fast at dette innebærer at Storbritannia, til tross for at den britiske stat ikke lenger er EU-medlem, i overgangsperioden vil bli behandlet som om Storbritannia er EU- og Euratom-medlem for disse folkerettslige avtalenes formål.

Det legges videre opp til å vise til artikkel 129(1) i utmeldingsavtalen, der Storbritannia påtar seg å være bundet av forpliktelsene som følger av disse avtalene, samt til artikkel 131, der EU og EUs institusjoner påtar seg å overvåke og håndheve de samme forpliktelsene også i Stor-

britannia i overgangsperioden. Deretter vil det i erklæringen vises til at Norge aksepterer forutsetningene som fremkommer i EUs note og at Norge samtykker i at Storbritannia i den overgangsperiode som følger av utmeldingsavtalen, fortsatt skal anses omfattet av de avtaler Norge har inngått med EU (eller Euratom), eller av medlemsstater på vegne av EU (eller Euratom), eller av EU (eller Euratom) og EUs medlemsstater i fellesskap, som om Storbritannia fortsatt er medlem av EU. Det vil også uttrykkes at dette omfatter Norges bilaterale avtaler med EU, de plurilaterale avtalene (det vil si avtaler inngått mellom flere enn to land) slik som EØS-avtalen, i tillegg til enhver multilateral avtale (avtale mellom mange land) i kraft mellom Norge og EU, så fremt ikke det er funnet en annen løsning for den enkelte avtale.

Norge vil videre samtykke i at, enhver henvisning i disse avtalene til EU, eller til EU og EUs medlemsstater, eller til EUs medlemsstater, i overgangsperioden skal bli forstått å omfatte Storbritannia. Videre, hva angår EØS-avtalen, vil henvisninger til EØS-borgere, -selskaper eller -institusjoner i overgangsperioden forstås å fortsatt omfatte borgere, selskaper eller institusjoner i Storbritannia.

Norge vil sende denne erklæringen som en diplomatisk note til EU, med kopi til Storbritannia.

8 Økonomiske og administrative konsekvenser

Den foreslåtte lovbestemmelsen som gjennomfører overgangsperioden innebærer en ren videreføring av dagens rettsstilstand i forholdet til Storbritannia i en nærmere tidsbegrenset periode. Den antas derfor ikke å innebære økonomiske kostnader eller administrative konsekvenser av betydning. Det antas imidlertid at det vil være til

fordel for norsk næringsliv og berørte norske borgere at Norge innfører en overgangsperiode lik den som vil gjelde i EU i forbindelse med Storbritannias uttreden av EU.

Eventuelle endringer i budsjettbehov vil bli håndtert i de ordinære budsjettprosessene.

9 Merknader til de enkelte bestemmelsene i lovforslaget

Til § 1

Bestemmelsen angir lovens formål, som er å gjennomføre i norsk rett en overgangsperiode i forbindelse med Storbritannias uttreden av EU. Overgangsperioden som gjennomføres tilsvarer den overgangsperiode som er nedfelt i utmeldingsavtalen mellom Storbritannia og EU.

Til § 2

I bestemmelsens første ledd gis en legaldefinisjon av begrepet overgangsperiode. Begrepet skal forstås som tidsrommet fra det tidspunkt Storbritannia trer ut av EU, og til og med 31. desember 2020.

I bestemmelsens annet ledd slås det fast at bestemmelser i lov, stortingsvedtak og forskrift som tjener til å oppfylle Norges forpliktelser etter EØS-avtalen, skal i overgangsperioden anvendes som om Storbritannia fortsatt er medlem av EU. Dette vil innebære at Storbritannia i perioden skal anses omfattet av EØS-avtalen og ikke behandles som tredjestat i relasjon til EØS-reglene. Bestemmelsen vil dermed blant annet ha virkning for EØS-loven, herunder forrangsbestemmelsen som følger av EØS-loven § 2. Bestemmelsen i heraværende lov innebærer at forrangsbestemmelsen i EØS-loven skal forstås som om Storbritannia fortsatt er medlem av EU og omfattet av EØS-avtalen i overgangsperioden.

Videre slås det i § 2 annet ledd fast at tilsvarende skal gjelde for bestemmelser i lov, stortingsvedtak og forskrift som tjener til å oppfylle Norges forpliktelser etter andre avtaler som er bindende mellom Norge og EU, mellom Norge og EUs medlemsstater når de har handlet på vegne av EU, eller med EU og medlemsstatene sammen. Dette vil omfatte Schengen-samarbeidet og om lag 100 andre bilaterale avtaler og EFTA-avtaler

Norge har inngått med EU, samt en rekke multilaterale avtaler hvor Storbritannia er omfattet i kraft av å være medlem av EU, som for eksempel Luganokonvensjonen. Alternativet stortingsvedtak vil i hovedsak dekke videreføring av tolltariffen overfor Storbritannia.

§ 2 tredje ledd slår fast at bestemmelser i norsk rett som fastsetter særlige rettigheter og plikter for fysiske og juridiske personer i EØS, eller knytter rettsvirkninger til at handlinger har skjedd innenfor EØS, skal anvendes som om Storbritannia fortsatt er medlem av EU og omfattet av EØS-avtalen i overgangsperioden. Bestemmelsen er med dette en sikkerhetsventil som sikrer full kontinuitet i anvendelsen av norsk lovgivning overfor rettssubjekter med tilknytning til Storbritannia m.v., også der det kan være uklart om det foreligger bakenforliggende EØS-forpliktelser.

I paragrafens fjerde ledd gis Kongen kompetanse til å vedta forskrift om å forlenge overgangsperioden. Bestemmelsen er rettet mot en situasjon der EU og Storbritannia, i medhold av artikkel 132 nr. 1 i utmeldingsavtalen, avtaler å forlenge den overgangsperioden som de nå har avtalt. I medhold av artikkel 132 nr. 1 kan partene innen 1. juli 2020 beslutte en forlengelse på inntil ett eller to år. Kongen vil i et slikt tilfelle kunne bestemme at tidsperioden nedfelt i lovens § 2 første ledd forlenges tilsvarende den forlengelsen EU og Storbritannia er blitt enige om.

Til § 3

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer. Loven er ment å skulle tre i kraft samme dato som overgangsperioden som er avtalt mellom EU og Storbritannia tar til å gjelde. Dersom det ikke blir noen slik overgangsperiode, vil ikke denne loven settes i kraft.

Lov om en overgangsperiode ved Storbritannias uttreden av EU og samtykke til å avgi en erklæring om at Norge aksepterer en overgangsperiode for Norges avtaler med EU

Utenriksdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et fremlagt forslag til proposisjon til Stortinget om lov om en overgangsperiode ved Storbritannias uttreden av EU og samtykke til å avgi en erklæring om at Norge aksepterer en overgangsperiode for Norges avtaler med EU.

Vi **HARALD**, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om en overgangsperiode ved Storbritannias uttreden av EU og vedtak om samtykke til å avgi en erklæring om at Norge aksepterer en overgangsperiode for Norges avtaler med EU, i samsvar med vedlagte forslag.

A**Forslag****til lov om en overgangsperiode ved Storbritannias uttreden av EU****§ 1 Formål**

Formålet med loven er å gjennomføre i norsk rett en overgangsperiode i forbindelse med at Det forente kongerike Storbritannia og Nord-Irland (Storbritannia) trer ut av Den europeiske union (EU).

§ 2 Overgangsperioden

Med overgangsperioden menes i loven her perioden fra Storbritannias uttreden av EU til og med 31. desember 2020.

Bestemmelser i lov, stortingsvedtak og forskrift som tjener til å oppfylle Norges forpliktelser etter EØS-avtalen, skal i overgangsperioden anvendes som om Storbritannia fortsatt er medlem av EU. Det samme gjelder bestemmelser i lov, stortingsvedtak og forskrift som tjener til å

oppfylle Norges forpliktelser etter andre avtaler som er bindende mellom Norge og EU, mellom Norge og EUs medlemsstater når de har handlet på vegne av EU, eller med EU og medlemsstatene sammen.

Andre bestemmelser i lov, stortingsvedtak og forskrift som fastsetter rettigheter og plikter for fysiske og juridiske personer etablert innenfor Det europeiske økonomiske samarbeidsområde (EØS), eller knytter rettsvirkninger til at handlinger har skjedd innenfor EØS, skal i overgangsperioden anvendes som om Storbritannia fortsatt er medlem av EU.

Kongen kan i forskrift forlenge tidsperioden fastsatt i første ledd.

§ 3 Ikrafttredelse

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

B**Forslag****til vedtak om samtykke til å avgi en erklæring om at Norge aksepterer en overgangsperiode for Norges avtaler med EU**

Stortinget samtykker i å avgi en erklæring om at Norge aksepterer en overgangsperiode for Norges avtaler med EU.

Vedlegg 1**Draft cover letter and Note Verbale on the Agreement on the withdrawal of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland from the European Union and the European Atomic Energy Community***Cover letter to third countries*

[Sender¹] presents its compliments to your Government and has the honour to transmit the attached Note Verbale on the Agreement for the withdrawal of the United Kingdom from the European Union and Euratom.

Furthermore, for all conventions/agreements/arrangements to which the European Union is a signatory, party or participant, and for which your Government is the depositary or chair, [Sender] kindly requests that your Government bring the attached Note Verbale to the attention of the other parties or participants to these conventions/agreements/arrangements.

The attached Note Verbale has been endorsed by the Member States of the Union, including the United Kingdom.

[Sender] avails itself of this opportunity to renew to your Government the assurances of its highest consideration.

Cover letter to international organisations

[Sender²] presents its compliments to your Organisation and has the honour to transmit the attached Note Verbale on the Agreement for the withdrawal of the United Kingdom from the European Union and Euratom.

Utkast til følgebrev og verbalnote om avtalen om Det forente kongerike Storbritannia og Nord-Irlands uttreden av Den europeiske union og Det europeiske atomenergifelleskap*Følgebrev til tredjestater*

[Avsenderen¹] har æren av å oversende vedlagte verbalnote om Det forente kongerikes uttreden av Den europeiske union og Euratom.

Med hensyn til alle konvensjoner/avtaler/overenskomster som Den europeiske union har undertegnet eller er part eller deltaker i, og som Deres regjering er depositar eller leder for, ber [avsenderen] vennligst om at Deres regjering gjør de øvrige partene eller deltakerne i nevnte konvensjoner/avtaler/overenskomster oppmerksom på vedlagte verbalnote.

Vedlagte verbalnote er godkjent av Unionens medlemsstater, herunder Det forente kongerike.

[Avsenderen] benytter anledningen til igjen å forsikre Deres regjering om sin høyeste aktelse.

Følgebrev til internasjonale organisasjoner

[Avsenderen²] har æren av å oversende vedlagte verbalnote om Det forente kongerikes uttreden av Den europeiske union og Euratom.

¹ Head of the EU Delegation where there is an accredited EU Delegation and by Union headquarters in the absence of an accredited EU Delegation.

² Head of the EU Delegation where there is an accredited EU Delegation and by Union headquarters in the absence of an accredited EU Delegation.

¹ Leder av EU-delegasjonen dersom det finnes en akkreditert EU-delegasjon, eller Unionens hovedkvarter.

² Leder av EU-delegasjonen dersom det finnes en akkreditert EU-delegasjon, eller Unionens hovedkvarter.

Lov om en overgangsperiode ved Storbritannias uttreden av EU og samtykke til å avgi en erklæring om at Norge aksepterer en overgangsperiode for Norges avtaler med EU

Furthermore, for all conventions/agreements/arrangements to which the European Union is a signatory, party or participant, and for which your Organisation is the depositary or Secretariat, the relevant body or authority in your Organisation is kindly requested to bring it to the attention of the other parties or participants to these conventions/agreements/ arrangements.

The attached Note Verbale has been endorsed by the Member States of the Union, including the United Kingdom.

[Sender] avails itself of this opportunity to renew to your Organisation the assurances of its highest consideration.

Note Verbale on the Agreement on the withdrawal of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland from the European Union and the European Atomic Energy Community

1. On 29 March 2017, the Government of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland (the "United Kingdom") notified the European Council of the United Kingdom's intention to withdraw from the European Union ("Union") and the European Atomic Energy Community ("Euratom") in accordance with Article 50 of the Treaty on European Union. The United Kingdom will therefore cease to be a Member State of the European Union and of Euratom on 30 March 2019.
2. On [DATE], the Union and Euratom, and the United Kingdom, in accordance with Article 50, paragraph 2, of the Treaty on European Union, signed an Agreement setting out the arrangements for the withdrawal of the United Kingdom from the Union and Euratom ("Withdrawal Agreement")³. The Withdrawal Agreement will enter into force on 30 March 2019, subject to its prior ratification by the United Kingdom and conclusion by the Union and Euratom.
3. In order to address the specific situation of the withdrawal of the United Kingdom from the Union and Euratom, the Withdrawal Agreement provides for a time-limited transition period during which, save certain very limited

Med hensyn til alle konvensjoner/avtaler/overenskomster som Den europeiske union har undertegnet eller er part eller deltaker i, og som Deres organisasjon er depositar eller sekretariat for, bes vedkommende organ eller myndighet i Deres organisasjon vennligst om å gjøre de øvrige partene eller deltakerne i nevnte konvensjoner/avtaler/overenskomster oppmerksom på vedlagte verbalnote.

Vedlagte verbalnote er godkjent av Unionens medlemsstater, herunder Det forente kongerike.

[Avsenderen] benytter anledningen til igjen å forsikre Deres organisasjon om sin høyeste aktelse.

Verbalnote om avtalen om Det forente kongerike Storbritannia og Nord-Irlands uttreden av Den europeiske union og Det europeiske atomenergifelleskap

1. Den 29. mars 2017 underrettet Det forente kongerike Storbritannia og Nord-Irland (heretter kalt «Det forente kongerike») Det europeiske råd om at det hadde til hensikt å tre ut av Den europeiske union (heretter kalt «Unionen») og Det europeiske atomenergifelleskap (heretter kalt «Euratom») i samsvar med artikkel 50 i traktaten om Den europeiske union. Det forente kongerike vil derfor opphøre å være en medlemsstat i Den europeiske union og Euratom den 30. mars 2019.
2. Den [dato] undertegnet Unionen og Euratom og Det forente kongerike i samsvar med artikkel 50 nr. 2 i traktaten om Den europeiske union en avtale som fastsetter de nærmere bestemmelser om Det forente kongerikes uttreden av Unionen og Euratom (heretter kalt «uttredelsesavtalen») ³. Uttredelsesavtalen trer i kraft den 30. mars 2019, med forbehold om forutgående ratifikasjon av Det forente kongerike og tilslutning fra Unionen og Euratom.
3. Med henblikk på den særskilte situasjon som oppstår ved Det forente kongerikes uttreden av Unionen og Euratom, gir uttredelsesavtalen mulighet for en begrenset overgangsperiode der, med visse svært

³ The Withdrawal Agreement can be consulted [link to Commission website: https://ec.europa.eu/commission/brexit-negotiations/negotiating-documents-article-50-negotiations-united-kingdom_en] [link to the Official Journal and the Council decision on the signing of the Withdrawal Agreement]

³ Uttredelsesavtalen finnes på [lenke til Kommissjonens nettsted]: https://ec.europa.eu/commission/brexit-negotiations/negotiating-documents-article-50-negotiations-united-kingdom_en [lenke til Den europeiske unions tidende og rådsbeslutningen om undertegning av uttredelsesavtalen]

- exceptions, Union law shall be applicable to and in the United Kingdom and that any reference to Member States in Union law, including as implemented and applied by Member States, shall be understood as including the United Kingdom.
4. The Union and Euratom, and the United Kingdom have agreed that Union law within the meaning of the Withdrawal Agreement encompasses international agreements concluded by the Union (or Euratom), or by Member States acting on behalf of the Union (or Euratom), or by the Union (or Euratom) and its Member States jointly.
  5. Subject to timely ratification and conclusion of the Withdrawal Agreement, the Union and Euratom notify parties to the international agreements referred to in point 4 above that, during the transition period, the United Kingdom is treated as a Member State of the Union and of Euratom for the purposes of these international agreements.
  6. It is understood that the principles set out in this note also extend to international instruments and arrangements without legally binding force entered into by the Union or Euratom and to international agreements referred to in point 4 above which are provisionally applied.
  7. The provisions relating to the transition period are laid down in Part Four (Articles 126 to 132) of the Withdrawal Agreement, to be read in conjunction with the other relevant provisions of the Withdrawal Agreement, in particular its Part One.
  8. The transition period starts on 30 March 2019 and ends on 31 December 2020, but the Withdrawal Agreement foresees the possibility of adopting a single decision extending the transition period for up to 24 months. In the event of an extension, the Union and Euratom will communicate this by a further Note Verbale.
  9. At the end of the transition period, the United Kingdom will no longer be covered by the international agreements referred to in points 4 and 6 above. This is without prejudice to the status of the United Kingdom in relation to multilateral agreements to which it is a party in its own right.
- begrensede unntak, unionsretten skal gjelde for og i Det forente kongerike, og der enhver henvisning til medlemsstatene i unionsretten, herunder som gjennomført og anvendt av medlemsstatene, skal forstås å omfatte Det forente kongerike.
4. Unionen og Euratom og Det forente kongerike har avtalt at unionsretten i henhold til uttreddesavtalen omfatter internasjonale avtaler inngått av Unionen (eller Euratom) eller av medlemsstatene på vegne av Unionen (eller Euratom) eller av Unionen (eller Euratom) og dets medlemsstater i fellesskap.
  5. Med forbehold om rettidig ratifikasjon av og tilslutning til uttreddesavtalen underretter Unionen og Euratom partene i de internasjonale avtalene referert til i nr. 4 ovenfor om at Det forente kongerike i overgangsperioden behandles som en medlemsstat i Unionen og Euratom i forbindelse med disse internasjonale avtalene.
  6. Det er underforstått at prinsippene i denne noten også omfatter ikke rettslig bindende internasjonale instrumenter og arrangementer inngått av Unionen eller Euratom samt internasjonale avtaler som omhandlet i nr. 4 ovenfor, som anvendes midlertidig.
  7. Bestemmelsene om overgangsperioden er fastsatt i del 4 (artikkel 126–132) i uttreddesavtalen, som skal leses i sammenheng med andre relevante bestemmelser i uttreddesavtalen, særlig dens del 1.
  8. Overgangsperioden starter 30. mars 2019 og slutter 31. desember 2020, men uttreddesavtalen gir mulighet for å vedta en egen beslutning om å forlenge overgangsperioden med inntil 24 måneder. I tilfelle en forlenning vil Unionen og Euratom meddele dette i en ytterligere verbalnote.
  9. Når overgangsperioden er utløpt, vil Det forente kongerike ikke lenger være dekket av de internasjonale avtalene referert til i nr. 4 og 6 ovenfor. Dette berører ikke statusen til Det forente kongerike i forbindelse med multilaterale avtaler som det er en selvstendig part i.
-

Vedlegg 2

Draft Note Verbale including declaration from Norway to the European Union on the transition period in relation to the withdrawal of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland from the European Union and the European Atomic Energy Community

The Royal Norwegian Ministry of Foreign Affairs presents its compliments to the Delegation of the European Union to Norway, and has the honour to refer to the Note Verbale dated [XX] from the Delegation of the European Union to Norway, concerning the Agreement on the withdrawal of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland from the European Union and the European Atomic Energy Community.

The Government of the Kingdom of Norway has taken note that the Agreement on the withdrawal of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland from the European Union and the European Atomic Energy Community (the “Withdrawal Agreement”) was signed by the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland (the “United Kingdom”) and the European Union (the “EU”) and the European Atomic Energy Community (the “Euratom”) on [YY], and that – subject to its prior ratification by the United Kingdom and conclusion by the Union and Euratom – will enter into force on [30 March 2019]. The United Kingdom will thus cease to be a Member State of the EU and of Euratom on [30 March 2019].

The Government of the Kingdom of Norway, furthermore, takes note that the Withdrawal Agreement provides for a time-limited transition period during which, save certain very limited exceptions, Union law shall be applicable to and in the United Kingdom and that any reference to

Utkast til verbalnote med erklæring fra Norge til Den europeiske union om overgangsperioden i forbindelse med Det forente kongerike Storbritannia og Nord-Irlands uttreden av Den europeiske union og Det europeiske atomenergifelleskap

Det kongelige norske utenriksdepartement viser til verbalnoten fra Den europeiske unions delegasjon til Norge datert [XX] om avtalen om Det forente kongerike Storbritannia og Nord-Irlands uttreden av Den europeiske union og Det europeiske atomenergifelleskap.

Kongeriket Norges regjering har merket seg at avtalen om Det forente kongerike Storbritannia og Nord-Irlands uttreden av Den europeiske union og Det europeiske atomenergifelleskap (heretter kalt «uttredelsesavtalen») ble undertegnet av Det forente kongerike Storbritannia og Nord-Irland (heretter kalt «Det forente kongerike»), Den europeiske union (heretter kalt «EU») og Det europeiske atomenergifelleskap (heretter kalt «Euratom») [YY], og at uttredelsesavtalen – forutsatt forutgående ratifikasjon av Det forente kongerike og tilslutning fra EU og Euratom – vil tre i kraft [30. mars 2019]. Det forente kongerike vil følgelig opphøre å være en medlemsstat i EU og Euratom [30. mars 2019].

Kongeriket Norges regjering merker seg videre at uttredelsesavtalen gir mulighet for en begrenset overgangsperiode der, med visse svært begrensede unntak, unionsretten skal gjelde for og i Det forente kongerike, og der enhver henvisning til medlemsstatene i unionsretten, herunder

Member States in Union law, including as implemented and applied by Member States, shall be understood as including the United Kingdom.

The Government of the Kingdom of Norway refers to the Note Verbale from the Delegation of the European Union to Norway, informing that the EU and Euratom, and the United Kingdom, have agreed that Union law within the meaning of the Withdrawal Agreement encompasses international agreements concluded by the EU (or Euratom), or by Member States acting on behalf of the EU (or Euratom), or by the EU (or Euratom) and its Member States jointly. As a consequence, and although the United Kingdom is no longer a Member State of the EU as of 30 March 2019, during the transition period the United Kingdom is treated as a Member State of the EU and of Euratom for the purposes of these international agreements.

The Government of the Kingdom of Norway has taken due note of Article 129 (1) of the Withdrawal Agreement, whereby the United Kingdom undertakes to be bound by the obligations stemming from these international agreements, and also of Article 131 of the Withdrawal Agreement, whereby the EU and its institutions undertake to supervise and enforce the obligations stemming from these international agreements also in the United Kingdom during the transition period.

The Government of the Kingdom of Norway has furthermore taken due note that the transition period agreed in the Withdrawal Agreement between the United Kingdom and the EU and Euratom starts on [30 March 2019] and ends on [31 December 2020], subject to the possibility of a single decision by the parties to that agreement extending the transition period for up to 24 months.

Upon due consideration of the above, the The Government of the Kingdom of Norway has the honour to inform the Delegation of the European Union to Norway of the following:

1. Norway accepts the stipulations of the notification and agrees that the United Kingdom, during the transition period as set out in the Withdrawal Agreement, shall continue to be treated as a Member State of the Union and of Euratom for the purposes of the agreements that Norway has concluded with the EU (or Euratom), or with Member States acting on behalf of the EU (or Euratom), or with the EU (or Euratom) and its Member States jointly.
2. The above-mentioned agreements include Norway's bilateral agreements with the EU,

som gjennomført og anvendt av medlemsstatene, skal forstås å omfatte Det forente kongerike.

Kongeriket Norges regjering viser til verbalnoten fra Den europeiske unions delegasjon til Norge, der det opplyses om at EU og Euratom og Det forente kongerike har avtalt at unionsretten i henhold til uttreddesavtalen omfatter internasjonale avtaler inngått av EU (eller Euratom) eller av medlemsstatene på vegne av EU (eller Euratom) eller av EU (eller Euratom) og dets medlemsstater i fellesskap. I overgangsperioden behandles derfor Det forente kongerike som en medlemsstat i EU og Euratom i forbindelse med disse internasjonale avtalene, selv om det fra og med den 30. mars 2019 ikke lenger er en medlemsstat i EU.

Kongeriket Norges regjering har behørig merket seg artikkel 129 nr. 1 i uttreddesavtalen, der det er fastsatt at Det forente kongerike i overgangsperioden skal være bundet av de plikter som følger av disse internasjonale avtalene, samt artikkel 131 i uttreddesavtalen, der det er fastsatt at EU og dets institusjoner i overgangsperioden også i Det forente kongerike skal overvåke og håndheve de plikter som følger av disse internasjonale avtalene.

Kongeriket Norges regjering har videre behørig merket seg at overgangsperioden avtalt i uttreddesavtalen mellom Det forente kongerike og EU og Euratom starter [30. mars 2019] og slutter [31. desember 2020], med forbehold om at avtalepartene har mulighet til å vedta en egen beslutning om å forlenge overgangsperioden med inntil 24 måneder.

Etter nøye vurdering av det ovenstående har Kongeriket Norges regjering æren av å informere Den europeiske unions delegasjon til Norge om følgende:

1. Norge aksepterer bestemmelsene i underretningen og samtykker i at Det forente kongerike i overgangsperioden fastsatt i uttreddesavtalen fortsatt skal behandles som en medlemsstat i EU og Euratom i forbindelse med de avtaler som Norge har inngått med EU (eller Euratom) eller med medlemsstater som opptre på vegne av EU (eller Euratom), eller med EU (eller Euratom) og dets medlemsstater i fellesskap.
2. Ovennevnte avtaler omfatter Norges bilaterale avtaler med EU, plurilaterale avtaler, så

Lov om en overgangsperiode ved Storbritannias uttrede av EU og samtykke til å avgi en erklæring om at Norge aksepterer en overgangsperiode for Norges avtaler med EU

plurilateral agreements such as the EEA Agreement, as well as any multilateral agreements in force between the EU and Norway.

3. Norway agrees that references in these agreements to the EU, or to the EU and its Member States, or to Member States of the EU, shall, during the transition period, be understood as encompassing the United Kingdom. This implies, furthermore, that in respect of the EEA Agreement, references to EEA nationals or companies or institutions shall, during the Transition period, be understood to continue to include nationals or companies or institutions from the United Kingdom.

The Government of the Kingdom of Norway will transmit the content of this Note Verbale to the Embassy of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland to the Kingdom of Norway.

The Royal Norwegian Ministry of Foreign Affairs avails itself of this opportunity to renew to the Delegation of the European Union to Norway the assurances of its highest consideration.

Oslo, ... 2019

som EØS-avtalen, og eventuelle multilaterale avtaler i kraft mellom EU og Norge.

3. Norge samtykker i at henvisninger i disse avtalene til EU, til EU og dets medlemsstater eller til medlemsstater i EU, i overgangsperioden skal forstås å omfatte Det forente kongerike. Dette innebærer dessuten at henvisninger i EØS-avtalen til borgere, foretak eller institusjoner i EØS, i overgangsperioden fortsatt skal forstås å omfatte borgere, foretak eller institusjoner i Det forente kongerike.

Kongeriket Norges regjering vil oversende innholdet i denne verbalnoten til Det forente kongerike Storbritannia og Nord-Irlands ambassade til Kongeriket Norge.

Det kongelige norske utenriksdepartement benytter anledningen til igjen å forsikre Den europeiske unions delegasjon til Norge om sin høyeste aktelse.

Oslo, ... 2019

Vedlegg 3**Norges avtaler med EU som blir berørt av Storbritannias uttreden av EU**

Listen er utarbeidet av Utenriksdepartementet basert på Norges traktatregister på Lovdata, og inkluderer bilaterale avtaler og enkelte avtaler som er inngått i en EFTA-kontekst. Multilaterale avtaler og bilaterale avtaler om EØS-finansieringsordningen for tidligere år er ikke tatt med i oversikten. Listen er dermed ikke uttømmende. Listen er ajour pr. 21. februar 2019.

1 14-05-1973 – Avtale mellom Norge og Det europeiske økonomiske fellesskap (EF) – Protokoll 1 vedrørende ordningen som skal anvendes for visse varer – Protokoll 2 vedrørende varer som er underlagt en særordning for å kunne ta hensyn til forskjellen i kostnader for de landbruksvarer som inngår i disse – Protokoll 3 vedrørende definisjon av begrepet «opprinnelsesprodukter» og metodene for administrativt samarbeid – Protokoll 4 om visse særbestemmelser vedrørende Irland – Brevvekslinger herunder – Forhandlingsdelegasjonens brev om norske ensidige landbruksinnrømmelser – Kommissjonens brev om ensidige innrømmelser innen fiskerisektoren 2 14-05-1973 – Avtale mellom, på den ene side, Kongeriket Norge, og, på den annen side, medlemsstatene i Det Europeiske Kull- og Stålfellesskap og Det Europeiske Kull- og Stålfellesskap – Erklæringer – Protokoll vedrørende ordningen som skal anvendes for visse varer 3 28-12-1978 – Avtale i form av brevveksling med endringer av avtalen mellom Norge og Det europeiske økonomiske fellesskap 4 27-02-1980 – Avtale mellom Norge og Det europeiske økonomiske fellesskap om fiskerier 5 29-04-1980 – Avtale i form av brevveksling om beriktigelse i henhold til Prot. 1 i Avtale mellom Norge og Det europeiske økonomiske fellesskap 6 06-11-1980 – Tilleggsprotokoll til Avtale mellom Norge og Det europeiske økonomiske fellesskap (EF) 7 11-04-1983 – Midlertidig arrangement i form av avtalte regler mellom Norge og Det euro-	peiske økonomiske fellesskap vedrørende samhandelen med ost 8 19-09-1985 – Samarbeidsavtale mellom Norge og Det europeiske økonomiske fellesskap om et forsknings- og utviklingsprogram vedrørende metaller og mineralske stoffer 9 27-06-1986 – Rammeavtale mellom Norge og De europeiske fellesskap om vitenskapelig og teknisk samarbeid 10 14-07-1986 – Tilleggsprotokoll til Avtale mellom Norge og Det europeiske økonomiske fellesskap (EF) 11 14-07-1986 – Avtale i form av brevveksling mellom Norge og Det europeiske økonomiske fellesskap om handelen med visse landbruksprodukter og om visse fiskeprodukter 12 14-07-1986 – Avtale mellom Norge og Det europeiske økonomiske fellesskap om ikke-landbruksvarer og bearbejdede landbruksvarer 13 20-05-1987 – Konvensjon om en felles transiteringsprosedyre mellom EFTA og EF 14 20-05-1987 – Konvensjon om forenkling av formelle vilkår i varehandelen mellom EFTA og EF 15 19-04-1989 – Andre tilleggsprotokoll til Avtale mellom Norge og Det europeiske økonomiske fellesskap (EF) 16 09-06-1989 – Tredje tilleggsprotokoll til Avtale mellom Norge og Det europeiske økonomiske fellesskap (EF) 17 26-07-1989 – Tilleggsprotokoll til Avtale mellom Norge og Det europeiske økonomiske fellesskap (EF) 18 23-11-1989 – Samarbeidsavtale mellom Norge og Det europeiske økonomiske fellesskap om forskning og utvikling på miljøvernområdet 19 08-12-1989 – Avtale mellom Norge og Det europeiske økonomiske fellesskap om systemer for elektronisk utveksling av handelsdata 20 19-12-1989 – Avtale mellom Det europeiske økonomiske fellesskap, på den ene side, og Finland, Island, Norge, Sveits, Sverige og Østerrike, på den annen side, om fastsettelse

Lov om en overgangsperiode ved Storbritannias uttreden av EU og samtykke til å avgi en erklæring om at Norge aksepterer en overgangsperiode for Norges avtaler med EU

- av prosedyre for utveksling av informasjon om tekniske forskrifter
- 21 09-03-1990 – Samarbeidsavtale mellom Norge og Det europeiske økonomiske fellesskap på området medisin- og helseforskning
- 22 09-03-1990 – Samarbeidsavtale mellom Norge og Det europeiske økonomiske fellesskap om en plan for å stimulere det internasjonale samarbeid og den internasjonale utveksling som er nødvendig for europeiske vitenskapelige forskere (SCIENCE)
- 23 09-10-1991 – Avtale mellom Norge og Det europeiske økonomiske fellesskap vedrørende opprettelse av et samarbeid om utdanning og opplæring innenfor rammen av ERASMUS-programmet
- 24 02-05-1992 – Avtale i form av brevveksling mellom Norge og Det europeiske økonomiske fellesskap om fiskeriatvaten
- 25 02-05-1992 – Avtale i form av brevveksling mellom Norge og Det europeiske fellesskap om visse bestemmelser innenfor landbrukssektoren
- 26 02-05-1992 – Avtale om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde
- 27 30-06-1992 – Samarbeidsavtale mellom EFTA-landene og Den europeiske investeringsbank
- 28 30-06-1992 – Avtale mellom Norge, Sverige og Det europeiske økonomiske fellesskap om sivil luftfart
- 29 28-09-1992 – Samarbeidsavtale mellom Norge og Det europeiske økonomiske fellesskap om forskning og utvikling på miljøsektoren: Vitenskap og teknologi for beskyttelse av miljøet (STEP)
- 30 28-09-1992 – Samarbeidsavtale mellom Norge og Det europeiske økonomiske fellesskap om en europeisk stimuleringsplan for økonomisk vitenskap (SPES)
- 31 17-12-1992 – Avtale i form av brevveksling mellom Det europeiske økonomiske fellesskap og Østerrike, Finland, Island, Norge, Sverige og Sveits om endring av konvensjonen av 20. mai 1987 om en felles transitteringsprosedyre
- 32 16-03-1993 – Avtale mellom Norge og Det europeiske økonomiske fellesskap om tilpassning av avtalen om samhandelen med ost
- 33 28-07-1993 – Endring av Avtale mellom Norge, Sverige og Det europeiske økonomiske fellesskap om sivil luftfart
- 34 28-07-1993 – Vedtak i Felleskomiteen av 26-03-1993 i henhold til art. 12 nr. 3 i Avtale mellom Norge, Sverige og Det europeiske økonomiske fellesskap om sivil luftfart
- 35 28-09-1994 – Avtale om overgangsordninger for en periode etter enkelte EFTA-staters tiltrædelse til Den europeiske union
- 36 25-07-1995 – Tilleggsprotokoll til Avtale mellom Norge og Det europeiske økonomiske fellesskap (EF)
- 37 25-09-1995 – Avtale i form av brevveksling mellom Det europeiske økonomiske fellesskap og Republikken Østerrike, Republikken Finland, Republikken Island, Kongeriket Norge, Kongeriket Sverige og Det sveitsiske edsforbund om endring av Konvensjonen av 20. mai 1987 om en felles transitteringsprosedyre
- 38 25-09-1995 – Avtale i form av brevveksling mellom Det europeiske økonomiske fellesskap og Republikken Østerrike, Republikken Finland, Republikken Island, Kongeriket Norge, Kongeriket Sverige og Det sveitsiske edsforbund om endring av Konvensjonen av 20. mai 1987 om forenklinger av formaliteter i varehandelen
- 39 20-12-1995 – Avtale i form av brevveksling mellom Norge og Det europeiske økonomiske fellesskap om handel med ost
- 40 22-11-1996 – Avtale i form av brevveksling mellom Det europeiske fellesskap og Island, Norge og Sveits om endring av konvensjonen av 20-05-1987 om en felles transitteringsprosedyre
- 41 20-12-1996 – Avtale mellom Norge og Det europeiske økonomiske fellesskap om handel med bearbejdede landbruksvarer underlagt protokoll 2 til frihandelsavtalen mellom Norge og Det europeiske økonomiske fellesskap
- 42 10-04-1997 – Avtale mellom Norge og Det europeiske økonomiske fellesskap om tollsamarbeid
- 43 02-06-1997 – Avtale mellom Norge og Kommisjonen for De europeiske fellesskap om en løsning av «Laksesaken»
- 44 18-05-1999 – Avtale mellom Rådet for Den europeiske union og Island og Norge om de sistnevnte statenes tilknytning til gjennomføringen, anvendelsen og videreutviklingen av Schengen-regelverket
- 45 30-06-1999 – Avtale mellom Rådet for Den europeiske union og Island og Norge om fastsettelse av rettigheter og forpliktelser mellom Irland og Storbritannia og Nord-Irland på den ene side og Norge på den andre side på de områder av Schengen-regelverket som gjelder for disse staten
- 46 28-08-2000 – Avtale mellom Norge og Det europeiske fellesskap i form av brevveksling om utvidelse av det felles kommunikasjons-

Lov om en overgangsperiode ved Storbritannias uttreden av EU og samtykke til å avgi en erklæring om at Norge aksepterer en overgangsperiode for Norges avtaler med EU

- systemet CCN/CSI innen rammen av konvensjonen av 20-05-1987 om en felles transitteringsprosedyre
- 47 19-10-2000 – Avtale mellom Norge og Det europeiske fellesskap om Norges deltakelse i arbeidet ved Det europeiske overvåknings-senter for narkotika og narkotikamisbruk
- 48 19-01-2001 – Avtale mellom Norge og Island og Det europeiske fellesskap om kriterier og mekanismer for å avgjøre hvilken stat som er ansvarlig for behandlingen av en asylsøknad som fremlegges i Norge, Island eller en medlemsstat
- 49 29-01-2001 – Avtale i form av brevveksling mellom Det europeiske fellesskap og hvert enkelt EFTA-land som gir tollpreferanser etter GSP (Norge og Sveits) om at varer med opprinnelse i Norge eller Sveits ved ankomst til Fellesskapets tollområde skal behandles som varer med innhold som har sin opprinnelse i Fellesskapet (gjensidig avtale)
- 50 19-12-2001 – Avtale mellom Norge og Den europeiske union om Norges tilslutning til Rådets felles handling av 20-07-2001 om opprettelse av et EUs satellittsenter
- 51 27-11-2002 – Avtale om Protokoll 2 til Avtale mellom Norge og Det europeiske fellesskap (EF)
- 52 19-12-2002 – Samarbeidsavtale mellom Norge og Den europeiske union (EU) om Norges deltakelse i EUs politioperasjon i Bosnia-Hercegovina (EUPM)
- 53 29-01-2003 – Avtale mellom Det europeiske atomenergifellesskap (EURATOM) og stater som ikke er medlemmer av Den europeiske union EU om disse staters deltakelse i fellesskapets ordning for rask utveksling av informasjon i en radiologisk krisesituasjon (ECURIE)
- 54 17-06-2003 – Avtale mellom Norge og Den europeiske union om Norges deltaking i Den europeiske unions styrke (EUF) i den tidligere jugoslaviske republikken Makedonia
- 55 20-06-2003 – Avtale i form av brevveksling mellom Det europeiske fellesskap og Norge om ytterligere handelspreferanser for landbruksvarer på grunnlag av artikkel 19 i Avtalen om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde
- 56 14-10-2003 – Tilleggsprotokoll til Avtale mellom Norge og Det europeiske økonomiske fellesskap som følge av Tsjekkias, Estlands, Kypros', Latvias, Litauens, Ungarns, Maltas, Polens, Slovenias og Slovakias tiltredelse til Den europeiske union
- 57 14-10-2003 – Avtale mellom Norge og Det europeiske fellesskap om en norsk finansieringsordning for perioden 2004–2009
- 58 14-10-2003 – Avtale i form av brevveksling mellom Norge og Det europeiske fellesskap om visse landbruksvarer
- 59 14-10-2003 – Avtale om Tsjekkias, Estlands, Kypros, Latvias, Litauens, Ungarns, Maltas, Polens, Slovenias og Slovakias deltakelse i Det europeiske økonomiske samarbeidsområde
- 60 19-12-2003 – Avtale mellom Island, Norge og Den europeiske union om anvendelsen av visse bestemmelser i konvensjonen av 29-05-2000 om gjensidig hjelp i straffesaker mellom Den europeiske unions medlemsstater og i protokoll av 2001 til denne konvensjon
- 61 09-09-2004 – Avtale mellom Norge og Den europeiske union om Norges deltakelse i Den europeiske unions politioperasjon i Makedonia
- 62 22-11-2004 – Avtale mellom Norge og Den europeiske union om sikkerhetsprosedyrene ved utveksling av gradert informasjon
- 63 03-12-2004 – Avtale mellom Norge og Den europeiske union om opprettelse av et rammeverk for Norges deltakelse i Den europeiske unions krisehåndteringsoperasjoner
- 64 13-12-2004 – Avtale i form av brevveksling mellom Norge og Det europeiske fellesskap om Protokoll 2 til den bilaterale frihandelsavtale mellom Norge og Det europeiske økonomiske fellesskap (EF)
- 65 29-06-2005 – Protokoll til Avtale mellom Norge, Island og Det europeiske fellesskap om kriterier og mekanismer for å avgjøre hvilken stat som er ansvarlig for behandlingen av en asylsøknad som fremlegges i Norge, Island eller en medlemsstat
- 66 09-06-2006 – Multilateral avtale mellom Det europeiske fellesskap og dets medlemsstater, Albania, Bosnia-Hercegovina, Bulgaria, Kroatia, Montenegro, Norge, Romania, Serbia og FN's midlertidige administrasjon i Kosovo om etablering av et felles europeisk luftfartsmarked
- 67 28-06-2006 – Avtale mellom Den europeiske union og Island og Norge om overleveringsprosedyre mellom medlemsstatene i Den europeiske union og Island og Norge
- 68 08-12-2006 – Avtale i form av brevveksling mellom Norge og Det europeiske fellesskap om justering av preferanser for handel med ost i henhold til artikkel 19 i EØS-avtalen
- 69 14-12-2006 – Avtale mellom Norge og Det europeiske fellesskap (EU) om justering av

Lov om en overgangsperiode ved Storbritannias uttreden av EU og samtykke til å avgi en erklæring om at Norge aksepterer en overgangsperiode for Norges avtaler med EU

- Norges økonomiske bidrag fastsatt i Avtalen mellom Norge og Det europeiske fellesskap om Norges deltakelse i arbeidet ved Det europeiske overvåkingssenter for narkotika og narkotikamisbruk ((EMCDDA)
- 70 01-02-2007 – Avtale mellom Norge og Island og Det europeiske fellesskap om Norge og Islands deltakelse i Det europeiske byrå for forvaltning av det operative samarbeidet ved de ytre grensene til medlemsstatene i Den europeiske union (EU)
- 71 25-07-2007 – Tilleggsprotokoll til Avtalen mellom Norge og Det europeiske økonomiske fellesskap i forbindelse med Bulgarias og Romanias tiltreddelse til Den europeiske union
- 72 25-07-2007 – Avtale om Bulgarias og Romanias deltakelse i Det europeiske økonomiske samarbeidsområde
- 73 25-07-2007 – Avtale i form av brevveksling mellom Norge og Det europeiske fellesskap om et samarbeidsprogram for økonomisk vekst og bærekraftig utvikling i Bulgaria
- 74 25-07-2007 – Avtale i form av brevveksling mellom Norge og Det europeiske fellesskap om et samarbeidsprogram for økonomisk vekst og bærekraftig utvikling i Romania
- 75 25-07-2007 – Avtale i form av brevveksling mellom Norge og Det europeiske fellesskap om midlertidig anvendelse av avtalen om Republikken Bulgarias og Romanias deltakelse i Det europeiske økonomiske samarbeidsområde, og midlertidig anvendelse av tre tilknyttede avtaler
- 76 26-11-2009 – Avtale mellom Den europeiske union og Island og Norge om anvendelse av visse bestemmelser i Rådsbeslutning 2008/615/JIS om en intensivering av det grenseoverskridende samarbeidet, særlig ved bekjempelse av terrorisme og grenseoverskridende kriminalitet, og Rådsbeslutning 2008/616/JIS om gjennomføring av Beslutning 2008/615/JIS om en intensivering av det grenseoverskridende samarbeidet, særlig ved bekjempelse av terrorisme og grenseoverskridende kriminalitet, med vedlegg
- 77 19-03-2010 – Avtale mellom Det europeiske fellesskap og Island, Norge, Sveits og Liechtenstein om utfyllende regler for fondet for de ytre grenser for perioden 2007 - 2013
- 78 28-07-2010 – Avtale mellom Norge og Den europeiske union om en norsk finansieringsordning for perioden 2009–2014
- 79 28-07-2010 – Avtale mellom Den europeiske union, Island, Liechtenstein og Norge om en EØS-finansieringsordning for 2009–2014
- 80 28-07-2010 – Tilleggsprotokoll til avtalen mellom Det europeiske økonomiske fellesskap og Norge
- 81 22-09-2010 – Samarbeidsavtale om satellittnavigasjon mellom Norge, Den europeiske union og dens medlemsstater
- 82 15-04-2011 – Avtale i form av brevveksling mellom Den europeiske union (EU) og Norge om ytterligere handelspreferanser for landbruksvarer på grunnlag av artikkel 19 i avtalen om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde (EØS-avtalen)
- 83 15-06-2011 – Regional konvensjon om felles preferanseopprinnelsesregler for Europa og statene ved Middelhavet
- 84 16-06-2011 – Luftfartsavtale mellom USA, Den europeiske union (EU) og EUs medlemsstater, Island og Norge
- 85 16-06-2011 – Tilleggsavtale mellom Den europeiske union og dens medlemsstater, som den første part, Island, som den andre part, Norge, som den tredje part, om anvendelsen av luftfartsavtalen mellom De forente stater (USA), som den første part, Den europeiske union og dens medlemsstater, som den andre part, Island, som den tredje part, og Norge som den fjerde part
- 86 22-09-2011 – Avtale mellom Den europeiske union og Island, Liechtenstein, Norge og Sveits om disse statenes deltakelse i arbeidet i komiteene som bistår Europakommisjonen i utøvelsen av dens myndighet ved gjennomføringen, anvendelsen og videreutviklingen av Schengen-regelverket
- 87 25-10-2011 – Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 1168/2011 om endring av Rådsforordning (EF) nr. 2007/2004 om opprettelse av et europeisk byrå for forvaltning av det operative samarbeidet ved de ytre grensene til medlemsstatene i Den europeiske union
- 88 19-03-2014 – Avtale mellom Norge og Den europeiske union om nærmere vilkår for deltakelse i arbeidet som utføres av Det europeiske støttekontor på asylfeltet
- 89 11-04-2014 – Tilleggsprotokoll til Avtale mellom Det europeiske økonomiske fellesskap og Norge i forbindelse med Kroatias tiltreddelse til Den europeiske union
- 90 11-04-2014 – Avtale i form av brevveksling om midlertidig anvendelse av Avtale om Kroatias deltakelse i Det europeiske økonomiske samarbeidsområde, og midlertidig anvendelse av tilleggsprotokollen til Avtale mellom Norge og Den europeiske union om en norsk finansieringsordning for perioden 2009–2014

Lov om en overgangsperiode ved Storbritannias uttrede av EU og samtykke til å avgi en erklæring om at Norge aksepterer en overgangsperiode for Norges avtaler med EU

- 91 11-04-2014 – Tilleggsprotokoll til Avtalen mellom Norge og Den europeiske union om en norsk finansieringsordning for perioden 2009–2014 i forbindelse med Kroatias deltakelse i Det europeiske økonomiske samarbeidsområde
- 92 15-01-2015 – Avtale mellom Norge og Den europeiske union EU om gjensidig adgang til fiske i Skagerrak for fartøyer som fører dansk, norsk eller svensk flagg
- 93 03-05-2016 – Tilleggsprotokoll til Avtalen mellom Norge og Det europeiske økonomiske fellesskap
- 94 03-05-2016 – Avtale mellom Norge og Den europeiske union om en norsk finansieringsordning for perioden 2014-2021
- 95 03-05-2016 – Avtale mellom Den europeiske union og Island, Liechtenstein og Norge om en EØS-finansieringsordning 2014-2021
- 96 08-12-2016 – Avtale mellom Norge og EU om tilleggsregler med hensyn til ordningen for økonomisk støtte til ytre grenser og visum, som en del av Det indre sikkerhetsfondet for perioden 2014 til 2020
- 97 21-06-2017 – Avtale i form av brevveksling mellom Norge og Den europeiske union om kumulasjon av opprinnelse mellom Den europeiske union, Sveits, Norge og Tyrkia innenfor rammen av det generelle tollpreferansesystem
- 98 21-06-2017 – Avtale i form av brevveksling mellom Norge og Sveits om kumulasjon av opprinnelse mellom Den europeiske union, Sveits, Norge og Tyrkia innenfor rammen av det generelle tollpreferansesystem
- 99 04-12-2017 – Avtale i form av brevveksling mellom Norge og Den europeiske union (EU) om ytterligere handelspreferanser for landbruksvarer
- 100 06-02-2018 – Avtale mellom Norge og Den europeiske union om administrativt samarbeid, bekjempelse av svik og innfordring av krav på merverdiavgiftens område
- 101 08-11-2018 – Avtale mellom Den europeiske union (EU) på den ene side og Norge, Island, Sveits og Liechtenstein på den annen side om deltakelse for disse statene i Det europeiske byrå for operativ forvaltning av store IT-systemer på området for frihet, sikkerhet og rettferdighet
-
-

